

Projekt

**UCHWAŁA NR
RADY MIASTA BIAŁYSTOK**

z dnia 2025 r.

**w sprawie przyjęcia Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej
i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Białymstoku na lata 2025 – 2030**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1465¹⁾) i art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1673) uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Białymstoku na lata 2025-2030 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Traci moc Uchwała Nr XXXII/482/20 Rady Miasta Białystok z dnia 23 listopada 2020 r. w sprawie przyjęcia Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2025, zmieniona Uchwałą Nr LXIX/950/23 z dnia 27 marca 2023 r.

§ 3. Wykonanie Uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Białegostoku.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCA RADY

Katarzyna Jamróż

¹⁾Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2024 r. poz. 1572, 1907 i 1940.

Załącznik do uchwały Nr
Rady Miasta Białegostoku
z dnia 2025 r.

**Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób
Doznających Przemocy Domowej
w Białymstoku
na lata 2025 – 2030**

Białystok 2024 r.

Spis treści

Rozdział 1. Wprowadzenie

- 1.1. Przemoc domowa – najważniejsze pojęcia prawne
- 1.2. Cykl przemocy
- 1.3. Typowe następstwa przemocy

Rozdział 2. Ramy prawne

- 2.1. Podstawa prawna
- 2.2. Akty prawne
- 2.3. Spójność z dokumentami strategicznymi
- 2.4. Zadania miasta w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej

Rozdział 3. Założenia Programu

Rozdział 4. Adresaci Programu

Rozdział 5. Podstawowe informacje o Mieście Białystok

- 5.1. Lokalizacja
- 5.2. Demografia

Rozdział 6. Diagnoza zjawiska przemocy domowej na terenie Miasta Białystok

- 6.1. Praca Zespołu Interdyscyplinarnego
- 6.2. Procedura „Niebieskie Karty”
- 6.3. Postępowania karne i interwencje Policji
- 6.4. Postępowania prowadzone w Sądzie Rejonowym w Białymstoku o sprawy z art. 207 k.k. w latach 2021-2023
- 6.5. Ważniejsze oddziaływania profilaktyczne
 - 6.5.1. Ważniejsze oddziaływania profilaktyczne prowadzone w szkołach
 - 6.5.2. Ważniejsze oddziaływania profilaktyczne prowadzone przez organizacje pozarządowe
- 6.6. Badanie ankietowe mieszkańców
 - 6.6.1. Cele i metodologia badania
 - 6.6.2. Wnioski

Rozdział 7. Analiza SWOT

Rozdział 8. Cele, kierunki i wskaźniki działań

- 8.1. Cel główny
- 8.2. Cele szczegółowe i wskaźniki działań

Rozdział 9. Przewidywane efekty realizacji Programu

Rozdział 10. Realizatorzy Programu

Rozdział 11. Harmonogram realizacji

Rozdział 12. Monitorowanie realizacji Programu oraz sprawozdawczość

Rozdział 13. Źródła finansowania

Rozdział 14. Potencjalne zagrożenia dla wykonania celów Programu

Spis wykresów i tabel

Rozdział 1. Wprowadzenie

1.1. Przemoc domowa – najważniejsze pojęcia prawne

Począwszy od 22 czerwca 2023 r. centralny akt prawny w krajowym systemie przeciwdziałania omawianemu zjawisku czyli ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie nosi nową nazwę: „o przeciwdziałaniu przemocy domowej”¹.

Wskutek nowelizacji wprowadzono do polskiego porządku prawnego definicję legalną zjawiska „przemocy domowej”, która zastąpiła i poszerzyła dotychczasowe pojęcie „przemocy w rodzinie”.

Zatem przez **przemoc domową** rozumie się zgodnie z art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, zwana dalej „ustawą”: *„jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:*

- a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,*
- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,*
- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,*
- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,*
- e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udęczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej”.*

Zgodnie z ww. przepisem należy wyróżnić kilka form przemocy:

- **przemoc fizyczna** – każde agresywne zachowanie skierowane przeciwko ciału ofiary, mogące prowadzić do bólu oraz fizycznych obrażeń (m.in. popychanie, obezwładnianie, szarpanie, policzkowanie, uderzenie pięścią, kopanie, duszenie, rzucanie przedmiotami, użycie broni),
- **przemoc psychiczna** – agresywne zachowania, które mają na ogół charakter poniżający lub budzący poczucie zagrożenia i wywołują emocjonalny ból i cierpienie (m.in. wyśmiewanie, wyzywanie, krytyka, groźby, kontrolowanie i ograniczenie kontaktu z innymi osobami),
- **przemoc ekonomiczna** – uniemożliwianie dostępu do rodzinnych środków finansowych, okradanie, zaciąganie kredytów i zmuszanie do zaciągania pożyczek wbrew woli drugiej osoby (m. in. odbieranie zarabianych pieniędzy, niezaspokajanie materialnych potrzeb rodziny, uniemożliwianie podjęcia pracy), demolowanie mieszkania, wynoszenie sprzętów domowych,
- **przemoc seksualna** - wymuszanie pożycia seksualnego lub nieakceptowanych i niechcianych czynności seksualnych,
- **cyberprzemoc** - przemoc z użyciem urządzeń elektronicznych, najczęściej telefonu bądź komputera. Bywa określana także jako cyberbullying, (m.in. nękanie, dręczenie, prześladowanie, poniżanie w internecie,

¹ Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t. j. Dz. U. z 2024, poz. 1673).

rejestrowanie filmów bez zgody osoby, rozsyłanie przez telefon zdjęć, filmów lub tekstów, które obrażają lub ośmieszają),

• **zaniedbanie** - niezaspokajanie podstawowych potrzeb fizycznych, emocjonalnych, psychicznych, biologicznych i innych.

W myśl nowej definicji **osoba doznająca przemocy domowej** (art. 2 ust. 1 pkt 2 ustawy) to:

- a) małżonek, także w przypadku, gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione, oraz jego wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
- b) wstępni i zstępni oraz ich małżonkowie,
- c) rodzeństwo oraz ich wstępni, zstępni i ich małżonkowie,
- d) osoba pozostająca w stosunku przysposobienia i jej małżonek oraz ich wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
- e) osoba pozostająca obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz jej wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
- f) osoba wspólnie zamieszkująca i gospodarująca oraz jej wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
- g) osoba pozostająca obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania,
- h) małoletni
– wobec których jest stosowana przemoc domowa.

Przez osobę doznającą przemocy domowej należy także rozumieć małoletniego będącego świadkiem przemocy domowej wobec osób, o których mowa wyżej.

Osoba stosująca przemoc domową (art. 2 ust. 1 pkt 3 ustawy) to osoba pełnoletnia, która dopuszcza się przemocy domowej wobec ww. osób doznających przemocy.

Świadkiem przemocy domowej (art. 2 ust. 1 pkt 4 ustawy) – jest osoba, która posiada wiedzę na temat stosowania przemocy domowej lub widziała akt przemocy domowej.

1.2. Cykl przemocy

Przemoc domowa zazwyczaj nie ogranicza się do jednorazowych zdarzeń, a wręcz przeciwnie, ma tendencję do przybierania charakteru długotrwałego i cyklicznego, który wykazuje cechy powtarzalnego schematu. W ramach przemocy domowej można wyróżnić trzy główne i następujące po sobie fazy:

1. **Faza narastającego napięcia** – pojawiają się konflikty, jedno z partnerów staje się stale poirytowane, ma problem z opanowaniem swojego gniewu i frustracji, co nierzadko skutkuje (nad)używaniem alkoholu lub innych substancji odurzających. Osoba doznająca przemocy usiłuje spełniać wszystkie zachcianki osoby stosującej przemoc, przeprosza, schodzi z drogi, usprawiedliwia. Narastające napięcie u osoby doznającej przemocy może objawiać się przez różne dolegliwości psychosomatyczne, jak bóle głowy, brzucha, bezsenność, nadpobudliwość nerwowa, apatia, brak chęci życia. To moment, w którym zaczyna szukać pomocy u znajomych, rodziny lub instytucji.

2. **Faza gwałtownej przemocy** - osoba stosująca przemoc chce wyładować napięcie, co prowadzi do ataków agresji często z błahych powodów. Osoba doznająca przemocy znajduje się w stanie szoku, uspakaja sprawcę,

stara się ochronić siebie i dzieci, odczuwa wstyd i przerażenie. Jest to najkrótsza faza i najbardziej dynamiczna. Następstwami tej fazy przemocy mogą być różne obrażenia fizyczne, a nawet śmierć. Po takim zachowaniu najczęściej dochodzi do spadku napięcia i obniżenia poziomu agresji osoby stosującej przemoc.

3. **Faza miodowego miesiąca** - osoba stosująca przemoc wyładowała już swoją złość, wie, że posunęła się za daleko, wyraża skruchę, obiecuje poprawę, szuka wytłumaczenia dla tego, co zrobiła, okazuje ciepło i miłość, przekonuje, że był to ostatni raz. Osoba doznająca przemocy zaczyna wierzyć w zmianę osoby stosującej przemoc, a także w to, że przemoc była jedynie incydem, odczuwa bliskość i zaufanie, często otrzymuje prezenty. Jednakże, faza ta przemija i znowu rozpoczyna się faza narastania napięcia. To moment, w którym osoba doznająca przemocy „wycofuje” zeznania, wnosi o zakończenie procedury „Niebieskie Karty”, daje szansę osobie stosującej przemoc.

1.3. Typowe następstwa przemocy

- niska samoocena, niepokój, lęk, stany depresyjne, poczucie bezradności,
- wyparcie czy zaprzeczenie, odrętwienie emocjonalne,
- poczucie winy,
- podejrzliwość, uraza do innych ludzi,
- utrata nadziei na zmianę i zaprzestanie stosowania przemocy przez partnera,
- zaburzenia snu, zaburzenia koncentracji i uwagi, chwiejność afektywna, nadpobudliwość i nerwowość,
- zaburzenia somatyczne,
- myśli i próby samobójcze,
- utrata szacunku i zaufania,
- zanik poczucia sprawczości,
- (samo)izolacja od otoczenia i trudności w nawiązywaniu kontaktów interpersonalnych,
- lekceważenie własnych potrzeb,
- utrata umiejętności zwracania się o pomoc,
- uzależnienia.

Należy koniecznie zwrócić uwagę, że skutki przemocy domowej ponoszone są nie tylko na poziomie jednostkowym, ale również społecznym w postaci świadczeń publicznych, strat ekonomicznych ponoszonych przez pracodawców i pracowników związanych z absencją.

Z uwagi na swoją szkodliwość przemoc na każdej płaszczyźnie pozostaje problemem społecznym. Wiele danych wskazuje na to, że zawiera ona zarówno pewne komponenty genetyczne, jak i wyuczone. Reakcją na przemoc – dość naturalną – jest wykluczenie ze świadomości. Jednak doznawanego okrucieństwa nie da się zapomnieć. Przekonanie o tym, że nie można zaprzeczać faktom, ma równie silną moc sprawczą jak chęć zapomnienia o nich.

Rozdział 2. Ramy prawne

2.1. Podstawa prawna

Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Białymstoku na lata 2025 – 2030 zwany dalej „Programem” został opracowany zgodnie z wymogiem ustawowym określonym w **art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej** (zwanej dalej „ustawą”).

Niniejszy Program stanowi kontynuację i rozwinięcie celów realizowanych dotychczas na mocy Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021 – 2025 (przyjętego Uchwałą nr XXXII/482/20 Rady Miasta Białystok z dnia 23 listopada 2020 r. i zmienionego Uchwałą nr LXIX/950/23 Rady Miasta Białystok z dnia 27 marca 2023 r.), z uwzględnieniem aktualnej diagnozy problemu przemocy domowej w lokalnej populacji opracowanej przez Pracownię Badań, Analiz i Strategii Rozwoju Edukacji na zlecenie Urzędu Miejskiego w Białymstoku, pn.: „Diagnoza zjawiska przemocy w Białymstoku w 2023 r.” oraz zmian prawnych.

2.2. Akty prawne

Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Białymstoku na lata 2025 – 2030 **będzie realizowany w oparciu o przepisy następujących aktów prawnych:**

- ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t. j. Dz. U. 2024 r., poz. 1673),
- ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. 2024 r., poz. 1283 ze zm.),
- ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2024 r. poz. 177 ze zm.),
- ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. 2023 r. poz. 2151 ze zm.),
- ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. 2024 r. poz. 1465 ze zm.),
- ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. 2023 r. poz. 1939 ze zm.),
- ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. 2024 r. poz. 1491 ze zm.),
- ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. 2024 r. poz. 145 ze zm.),
- ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. 2023 r. poz. 2809 ze zm.),
- ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks Karny (Dz. U. 2024 r. poz. 17 ze zm.),
- ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (Dz. U. 2024 r. poz. 37 ze zm.),
- ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. 2024 r. poz. 1568 ze zm.),
- ustawy z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i o ochronie małoletnich (Dz. U. 2024 r. poz. 1802 ze zm.),

- rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury "Niebieskie Karty" oraz wzorów formularzy "Niebieska Karta" (Dz. U. z 2023 r. poz.1870),
- rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla osób doznających przemocy domowej oraz wymagań kwalifikacyjnych wobec osób zatrudnionych w tych ośrodkach (Dz. U. z 2023 r. poz. 1158),
- rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową (Dz. U. z 2023 r. poz. 1163),
- rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 22 czerwca 2023 r. w sprawie programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową oraz wymagań kwalifikacyjnych wobec osób prowadzących te programy (Dz. U. z 2023 r. poz. 1166),
- rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 4 września 2023 r. w sprawie procedury postępowania Policji przy wykonywaniu przez pracownika socjalnego zapewnienia ochrony dziecku w razie zagrożenia jego życia lub zdrowia w związku z przemocą domową oraz podejmowaniu decyzji o zapewnieniu tej ochrony (Dz. U. z 2023 r. poz. 1807).

2.3. Spójność z dokumentami strategicznymi

Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Białymstoku na lata 2025-2030 wpisuje się w założenia:

- **Rządowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024–2030**, którego celem głównym jest „zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy domowej oraz zmniejszenie skali tego zjawiska w Polsce”.
- **Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w województwie podlaskim na lata 2022 – 2027**, którego celem strategicznym jest zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ograniczenie szkód zjawiska przemocy w rodzinie. Realizacji tego celu służą cztery cele operacyjne:
 - Cel operacyjny I:** Wzrost wiedzy i świadomości mieszkańców województwa podlaskiego na temat zjawiska przemocy w rodzinie,
 - Cel operacyjny II:** Zwiększenie skuteczności ochrony ofiar przemocy w rodzinie i zwiększenie dostępności pomocy,
 - Cel operacyjny III:** Zwiększenie skuteczności oddziaływań podejmowanych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie,
 - Cel operacyjny IV:** Wzrost poziomu wiedzy i kompetencji wśród przedstawicieli podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- **Miejskiej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Białegostoku na lata 2021–2030**, która zakłada w Priorytecie A.3. „Rozwijanie systemu wsparcia rodzin w sytuacjach kryzysowych” dwa kierunki działań:
 - **A.3.1. Przeciwdziałanie przemocy**

Skuteczne przeciwdziałanie przemocy wymaga podniesienia poziomu świadomości społecznej dotyczącej tego zjawiska, jego uwarunkowań i konsekwencji. Inicjowanie i wspieranie działań informacyjnych i edukacyjnych, skierowanych do różnych grup wiekowych i środowisk, będzie miało charakter profilaktyczny i zaradczy. Prowadzenie tego rodzaju akcji będzie wpływać także na wzmacnianie postawy braku akceptacji dla zjawiska przemocy, a co za tym idzie przyczyni się do zwiększenia poczucia bezpieczeństwa u osób jej doznających.

A.3.2. Udzielanie pomocy rodzinom w sytuacjach kryzysowych

Jednym z nadrzędnych celów udzielania pomocy rodzinom w sytuacjach kryzysowych jest zapobieganie przejściu kryzysu w fazę kryzysu chronicznego. Konieczne jest więc skuteczne udzielanie adekwatnej pomocy wszystkim członkom rodziny. Zakłada się kontynuację oraz rozwój nowych form pomocy ukierunkowanych na wychodzenie z kryzysu. Rozszerzenie oferty specjalistycznej pomocy i jej popularyzacja powinny przyczynić się do zwiększenia jej dostępności dla osób potrzebujących. Kontynuowane będą oddziaływania korekcyjno-edukacyjne oraz psychologiczno-terapeutyczne wobec osób stosujących przemoc oraz indywidualne i grupowe wsparcie osób doświadczających kryzysu.

2.4. Zadania miasta w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej

W art. 6 ust. 2. Ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej został wskazany otwarty katalog zadań własnych każdej polskiej gminy w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej. Do działań obowiązkowych należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej, w tym:

- 1) opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej,
- 2) prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą domową,
- 3) zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej miejsc w ośrodkach wsparcia,
- 4) tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Rozdział 3. Założenia Programu

W celu zwiększenia skuteczności przeciwdziałania przemocy domowej Program wskazuje cztery podstawowe obszary działań:

1. Profilaktyka i edukacja społeczna,
2. Ochrona i pomoc osobom doznającym przemocy domowej,
3. Oddziaływanie na osoby stosujące przemoc domową,
4. Podnoszenie kompetencji służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.

Rozdział 4. Adresaci Programu

Program skierowany jest do:

- ogółu mieszkańców Miasta, w tym osób zagrożonych przemocą domową,
- osób doznających przemocy domowej,
- osób stosujących przemoc domową,
- świadków przemocy domowej,
- służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej, w tym organizacji pozarządowych realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.

Rozdział 5. Podstawowe informacje o Mieście Białystok

5.1. Lokalizacja

Białystok to miasto na prawach powiatu w północno-wschodniej Polsce, położone na Nizinie Północnopodlaskiej, nad rzeką Białą. Jest stolicą województwa podlaskiego i siedzibą władz ziemskiego powiatu białostockiego.

Źródło: https://pl.wikipedia.org/wiki/Plik:Bialystok_Mapa.PNG

5.2. Demografia²

W 2023 r. populacja Białegostoku wynosiła 291 688 osób i zmalała o 912 osób w stosunku do roku poprzedniego.

² Dane w tym podrozdziale pochodzą z Urzędu Statystycznego w Białymstoku oraz z Raportu o stanie Miasta Białegostoku za 2023 r.

Ludność Miasta stanowiła 25,6% ogólnej liczby ludności województwa podlaskiego, natomiast kobiety - 53,1% populacji Białegostoku. Współczynnik feminizacji wyniósł 113, wobec 106 kobiet na 100 mężczyzn w województwie.

Tabela 1. Wybrane wskaźniki demograficzne Białegostoku w latach 2019-2023

Rok	Białystok
Liczba ludności	
2019	297554
2020	294675
2021	293413
2022	292600
2023	291688
Gęstość zaludnienia	
2019	2914
2020	2885
2021	2873
2022	2873
2023	2856
Liczba kobiet na 100 mężczyzn	
2019	113
2020	113
2021	113
2022	113
2023	113

Źródło: Urząd Statystyczny w Białymstoku

Tabela 2. Ludność Białegostoku w latach 2019-2023

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022	2023
Ogółem, z tego:	297554	294675	293413	292600	291688
kobiety	157931	156431	155802	155355	154976
mężczyźni	139623	138244	137611	137245	136712

Źródło: Urząd Statystyczny w Białymstoku

W strukturze ludności według ekonomicznych grup wieku zmniejszył się udział populacji osób w wieku produkcyjnym w ogólnej liczbie ludności: z 59,2% w 2022 r. do 58,6% w 2023 roku - liczba osób w wieku produkcyjnym wyniosła ok. 171,0 tys., ze spadkiem w ujęciu rocznym o ok. 2,3 tys. osób. Odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności pozostał na niezmiennym poziomie, tj. 18,0%. W końcu 2023 r. ludność w wieku poprodukcyjnym liczyła ok. 68,3 tys. osób (o ok. 1,4 tys. osób więcej niż w roku poprzednim). Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej populacji Miasta nieznacznie wzrósł z poziomu 22,8% w 2022 r. do 23,4% w 2023 r. Wskaźnik obciążenia demograficznego (tj. ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym,) wzrósł r/r z 68,9 do 70,6 osób. Inne wskaźniki obciążenia demograficznego kształtowały się następująco: wskaźnik ludności w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym w 2023 roku - wynosił 130,1, a rok wcześniej - 127,3, z kolei wskaźnik ludności w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2023 r. wynosił 39,9, zaś w 2022 r. – 38,6.

Tabela 3. Struktura płci i wieku ludności Białegostoku

Wyszczególnienie	Ogółem 2021	Ogółem 2022	Ogółem 2023	Kobiety 2021	Kobiety 2022	Kobiety 2023	Mężczyźni 2021	Mężczyźni 2022	Mężczyźni 2023
Wiek przedprodukcyjny ³	51994	52523	52476	25352	25589	25559	26642	26934	26917
Wiek produkcyjny ⁴ , z tego:	175607	173240	170961	85000	83973	82993	90607	89267	87968
Wiek produkcyjny mobilny	111253	108676	106009	55726	54427	53127	55527	54249	52882
Wiek produkcyjny niemobilny	64354	64564	64952	29274	29546	29866	35080	35018	35086
Wiek poprodukcyjny ⁵	65812	66837	68251	45450	45793	46424	20362	21044	2 827
Ogółem	293413	292600	291688	155802	155355	154976	137611	137245	136712

Źródło: Urząd Statystyczny w Białymstoku

Ewidencja ludności polega na rejestracji podstawowych danych identyfikujących tożsamość oraz status administracyjno-prawny osób fizycznych⁶. Jest prowadzona w Powszechnym Elektronicznym Systemie Ewidencji Ludności (PESEL) oraz w rejestrze mieszkańców (system teleinformatyczny). Rejestr mieszkańców prowadzony jest zgodnie z właściwością przez Prezydenta Miasta. W rejestrze gromadzone są dane osób, które wykonały obowiązek meldunkowy na terenie danej gminy.

Według danych zgromadzonych w rejestrze mieszkańców Białegostoku w roku 2023 liczba osób zameldowanych na pobyt stały w porównaniu do 2022 r. zmniejszyła się o 2 051 osób, a zameldowanych na pobyt czasowy o 461 osób.

Tabela 4. Liczba osób zameldowanych w Białymstoku w latach 2019-2023

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022	2023
Zameldowani na pobyt stały, w tym:	273122	271418	268313	266247	264196
Zameldowani na pobyt stały kobiety	146900	146058	144443	143403	142376
Zameldowani na pobyt stały mężczyźni	126222	125360	123870	122844	121820
Zameldowani na pobyt czasowy, w tym:	7034	6330	6261	6901	6440
Zameldowani na pobyt czasowy kobiety	3497	3118	3151	3417	3270
Zameldowani na pobyt czasowy mężczyźni	3537	3212	3110	3484	3170

Źródło: Dane opracowane przez Departament Obsługi Mieszkańców na podstawie prowadzonego rejestru mieszkańców

³ Wiek przedprodukcyjny: 0-17 lat.

⁴ Wiek produkcyjny: 18-59 lat (kobiety) i 18-64 lata (mężczyźni); wiek mobilny: 18-44 lata; wiek niemobilny: 45-59 lat (kobiety), 45-64 lata (mężczyźni).

⁵ Wiek poprodukcyjny: powyżej 60 lat (kobiety) i powyżej 65 lat (mężczyźni).

⁶ Ustawa z dnia 24 września 2010 r. o ewidencji ludności (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 736).

W 2023 r. mieszkańcy Białegostoku zawarli 1 020 małżeństw (w 2022 r.: 1 185), urodziło się 2 425 dzieci (w 2022 r.: 2 693), zmarło 2 613 osób (w 2022 r.: 2 948).

W ujęciu rocznym odnotowano spadek liczby zawartych małżeństw o 13,9%.

Przyrost naturalny był ujemny i wynosił -188 osób (w 2022 r.: -255). Współczynnik przyrostu naturalnego wyniósł - 0,64‰ wobec - 0,87‰ w 2022 r.

W ujęciu rocznym odnotowano spadek liczby urodzeń o 10,0% (w 2022 r. o 11,7%) oraz spadek liczby zgonów o 11,4% (w 2022 r. o 18,5%).

Saldo migracji wewnętrznej na pobyt stały było ujemne i wynosiło - 964 osób (w 2022 r.: -729 osoby), kształtując poziom wskaźnika na poziomie -3,30‰ (w 2022 r.: -2,49‰).

Tabela 5. Ruch naturalny w Białymstoku w latach 2019-2023

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022	2023
Urodzenia żywe ogółem, z tego:	3313	3204	3051	2693	2425
Urodzenia żywe: kobiety	1600	1524	1498	1325	1206
Urodzenia żywe: mężczyźni	1713	1680	1553	1368	1219
Zgony ogółem, w tym:	2574	3113	3616	2948	2613
Zgony ogółem: kobiety	1293	1522	1819	1519	1303
Zgony ogółem: mężczyźni	1281	1591	1797	1429	1310
Zgony ogółem: niemowlęta	7	9	19	6	10
Przyrost naturalny	739	91	-565	-255	-188
Przyrost naturalny na 1000 ludności	2,5	0,31	-1,92	-0,87	-0,64
Zawarte małżeństwa	1308	1075	1264	1185	1020
Rozwody	766	411	485	512	517

Źródło: Urząd Statystyczny w Białymstoku

Tabela 6. Saldo migracji na pobyt stały w Białymstoku w latach 2019-2023

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022	2023
Saldo migracji wewnętrznych na pobyt stały na 1000 ludności	-1,8	-2,46	-2,67	-2,49	-3,30
Saldo migracji wewnętrznych na pobyt stały	-535	-725	-784	-729	-964

Źródło: Urząd Statystyczny w Białymstoku

Tabela 7. Wybrane dane o aktach stanu cywilnego w latach 2019-2023

Rok	Liczba sporządzonych aktów urodzeń	Liczba sporządzonych aktów zgonów	Liczba sporządzonych aktów małżeństw	Liczba ślubów konkordantowych	Liczba zaświadczeń o zdolności do zawarcia małżeństwa za granicą	Liczba wyroków sądowych orzekających separację	Liczba wyroków sądowych orzekających rozwód
2019	6286	3749	1447	849	52	15	775
2020	6162	4303	1128	741	28	12	563
2021	6073	5164	1303	681	40	10	630
2022	6825	4040	1808	629	31	15	568

2023	6825	3530	1761	522	34	9	602
------	------	------	------	-----	----	---	-----

Źródło: Urząd Stanu Cywilnego w Białymstoku

Rozdział 6. Diagnoza zjawiska przemocy domowej na terenie Miasta Białostok

6.1. Praca Zespołu Interdyscyplinarnego

Zespół Interdyscyplinarny w Mieście Białostok to grupa specjalistów podejmujących działania mające na celu budowanie lokalnego systemu wsparcia osób i rodzin dotkniętych zjawiskiem przemocy domowej zgodnie z przepisami ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej oraz aktów wykonawczych szczebla centralnego i lokalnego.

Zespół inicjuje oraz integruje i koordynuje działania podmiotów, o których mowa w art. 9a ust. 3, 3a, 4 i 5 ww. ustawy oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.

Członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego w Mieście Białostok wykonują zadania w ramach obowiązków służbowych i zawodowych na podstawie porozumień zawartych pomiędzy Prezydentem Miasta Białegostoku, a podmiotami wskazanymi w art. 9a ust. 3, 3a, 4 i 5 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej.

Zgodnie z art. 9a ust. 9 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Białymstoku zapewnia obsługę organizacyjno-techniczną i finansową Zespołu Interdyscyplinarnego w Mieście Białostok.

Zarządzeniem Nr 968/23 Prezydenta Miasta Białegostoku z dnia 12 września 2023 r. w sprawie powołania Zespołu Interdyscyplinarnego w Mieście Białostok został powołany Zespół Interdyscyplinarny w Mieście Białostok. W jego skład wchodzi przedstawiciele:

- a) Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Białymstoku,
- b) Departamentu Edukacji Urzędu Miejskiego w Białymstoku,
- c) Centrum Obsługi Placówek Opiekuńczo - Wychowawczych,
- d) Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Białymstoku,
- e) Specjalistycznej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej dla Dzieci i Młodzieży z Zaburzeniami Emocjonalnymi w Białymstoku,
- f) Kuratorium Oświaty w Białymstoku,
- g) Zespołu Placówek Szkolno -Wychowawczych w Białymstoku,
- h) Komendy Miejskiej Policji w Białymstoku,
- i) Wydziału Żandarmerii Wojskowej w Białymstoku,
- j) Prokuratury Rejonowej w Białymstoku,
- k) Sądu Rejonowego w Białymstoku,
- l) Samodzielnego Szpitala Miejskiego im. PCK w Białymstoku,
- m) Uniwersyteckiego Dziecięcego Szpitala Klinicznego im. L. Zamenhofs w Białymstoku,
- n) Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej Wojewódzkiej Stacji Pogotowia Ratunkowego w Białymstoku,

- o) Centrum Pomocy Dzieciom Stowarzyszenia KLANZA w Białymstoku,
 p) Ośrodka Profilaktyki i Terapii dla Młodzieży i Dorosłych w Białymstoku ETAP, Stowarzyszenia Pomocy Rodzinie Droga.

W poniższej tabeli zestawiono w trzyletnim układzie dynamicznym dane dotyczące pracy Zespołu Interdyscyplinarnego w Mieście Białystok oraz powoływanych przez niego grup diagnostyczno - pomocowych (dawniej: roboczych).

Liczba powołanych grup diagnostyczno-pomocowych wzrosła o 3,32%. Liczba rodzin objętych pracą grup zwiększyła się o 5,51%, a liczba osób zmalała o 9,61%. Natomiast liczba osób doznających przemocy, objętych poradnictwem socjalnym wykazuje wahania, z tym że biorąc pod uwagę dane za lata końcowe, liczba ta zmalała o 11,07%.

Tabela 8. Dane o Zespole Interdyscyplinarnym i Grupach diagnostyczno-pomocowych w Białymstoku w latach 2021-2023

	2021	2022	2023
Liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego	4	4	5
Liczba utworzonych (funkcjonujących) grup diagnostyczno-pomocowych	1113	1103	1150
Liczba posiedzeń grup diagnostyczno-pomocowych	2508	2374	2240
Liczba rodzin objętych pomocą grup diagnostyczno-pomocowych	1033	995	1090
Liczba osób objętych pomocą grup diagnostyczno-pomocowych	3058	2969	2764
Liczba dzieci, którym zapewniono ochronę na podstawie art. 12a	22	9	29
Liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta C”	567	673	738
Liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta D”	471	567	560
Liczba zamkniętych procedur „Niebieskie Karty”, w tym w związku z:	591	662	744
- ustaniem przemocy i uzasadnionym przypuszczeniem, że zaprzestano dalszego stosowania przemocy	470	528	596
- brakiem zasadności podejmowania działań	121	134	148

Źródło: opracowanie własne na podstawie „Sprawozdania z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za okres I-XII 2021 r. – I-XII 2023 r.”

Zespół Interdyscyplinarny w Mieście Białystok oraz powołane przez niego grupy diagnostyczno - pomocowe stale realizują swoje zadania ustawowe opisane w poniższych punktach a - g, w tym:

- a) *Prowadzenie poradnictwa, w szczególności przez działania edukacyjne służące wzmocnieniu metod opiekuńczych i wychowawczych, alternatywnych wobec stosowania przemocy, jak również kompetencji rodziców i opiekunów w rodzinach zagrożonych przemocą domową.*

Tabela 9. Liczba osób, którym udzielono porady w latach 2021-2023

	2021	2022	2023
Liczba osób, którym udzielono porady w MOPR w Białymstoku	103	270	574

Źródło: opracowanie własne na podstawie „Sprawozdania z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za okres I-XII 2021 r. – I-XII 2023 r.”

- b) *Inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą domową: (zakończonych wypełnieniem formularza „NK-A”).*

Tabela 10. Formularze „Niebieska Karta – A” w latach 2021-2023

Rok	Liczba wszystkich wypełnionych formularzy „NK-A”	Liczba wszystkich wypełnionych przez Jednostki organizacyjne pomocy społecznej formularzy „NK-A”	Liczba wszystkich wypełnionych przez Policję formularzy „NK-A”
2021	664	114	512
2022	724	119	561
2023	870	179	630

Źródło: opracowanie własne na podstawie „Sprawozdania z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za okres I-XII 2021 r. – I-XII 2023 r.”

- c) *Rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym.*

Tabela 11. Działania informacyjne prowadzone przez MOPR w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w 2023 r.

2023	<p>Liczba opracowanych i rozpowszechnionych materiałów informacyjnych:</p> <ul style="list-style-type: none"> - aktualizacja strony internetowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Białymstoku (MOPR) - zakładka Ośrodek Interwencji Kryzysowej (OIK) oraz zakładka Pomoc dla rodzin z problemem przemocy, - umieszczenie na stronie internetowej MOPR informacji o naborze do Programu Oddziaływań Korekcyjno-Edukacyjnych dla Osób Stosujących Przemoc w Rodzinie realizowanego przez Ośrodek Interwencji Kryzysowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Białymstoku, - informowanie instytucji (forma papierowa) o naborze do Programu Oddziaływań Korekcyjno-Edukacyjnych dla Osób Stosujących Przemoc w Rodzinie: Sąd, Kuratorzy sądowi, Policja, Prokuratorzy, - rozpowszechnianie informacji poprzez m.in. umieszczenie na stronie internetowej MOPR Białystok (zakładka Ośrodka Interwencji Kryzysowej) informacji o Kampanii Społecznej pt.: „#Rozmawiaj#Reaguj” Państwowej Komisji do spraw wyjaśniania przypadków czynności skierowanych przeciwko wolności seksualnej i obyczajności wobec małoletniego poniżej lat 15, której celem jest uwrażliwienie społeczeństwa na problem wykorzystania seksualnego małoletnich, - umieszczenie na stronie internetowej MOPR informacji o zawartym porozumieniu z Aresztem Śledczym w Białymstoku na mocy którego rozpoczęła się kolejna edycja Programu Oddziaływań Korekcyjno-Edukacyjnych dla Osób Stosujących Przemoc w Rodzinie – prowadzona przez pracowników Ośrodka Interwencji Kryzysowej MOPR w Białymstoku na terenie jednostki penitencjarnej, - wydruk wizytówek informujących o formach pomocy OIK (600 sztuk).
-------------	--

Źródło: MOPR w Białymstoku

d) *Inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc domową:*

W latach 2021-2023 o 19% wzrosła liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta – D”.

Tabela 12. Liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta – D” w latach 2021-2023

	2021	2022	2023
Liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta – D”	471	567	560

Źródło: opracowanie własne na podstawie „Sprawozdania z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za okres I-XII 2021 r. – I-XII 2023 r.”

e) *Opracowanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową w warunkach wolnościowych i w jednostkach penitencjarnych.*

Tabela 13. Programy korekcyjno-edukacyjne i psychologiczno-terapeutyczne, programy wspierające i ich uczestnicy w latach 2021-2023

	2021	2022	2023
Liczba opracowanych i realizowanych programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową w warunkach wolnościowych i w jednostkach penitencjarnych	3	2*	4
Liczba osób, które przystąpiły do programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową	33	30	40
Liczba osób, które przystąpiły do programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową	54	65	60
Liczba programów wspierających dla osób stosujących przemoc domową, które ukończyły program korekcyjno-edukacyjny lub psychologiczno-terapeutyczny	1	1	1
Liczba osób uczestniczących w programach wspierających	42	52	45

Źródło: opracowanie własne na podstawie „Sprawozdania z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za okres I-XII 2021 r. – I-XII 2023 r.”

*w warunkach wolnościowych

f) *Punkt Konsultacyjny dla osób dotkniętych przemocą domową*

Liczba osób korzystająca ze wsparcia Punktu Konsultacyjnego dla osób dotkniętych przemocą domową wykazuje wahania, lecz biorąc pod uwagę tylko dane za lata krańcowe widać bardzo znaczący wzrost o 71%.

Tabela 14. Liczba osób korzystających z różnorodnych form wsparcia (poradnictwo medyczne, psychologiczne, prawne, socjalne, zawodowe i rodzinne) w latach 2021-2023

	2021	2022	2023
Liczba osób korzystających ze wsparcia Punktu Konsultacyjnego	2169	3991	3701

Źródło: opracowanie własne na podstawie „Sprawozdania z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za okres I-XII 2021 r. – I-XII 2023 r.”

g) *Punkt informacyjno-konsultacyjny finansowany w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii*

Największy udział wśród klientów Punktu informacyjno-konsultacyjnego mają osoby zgłaszające się z problemem alkoholowym, z tym że skala takich osób wykazuje wyraźne wahania na przestrzeni lat.

Druga najliczniejsza grupa to dorośli członkowie rodziny osoby z problemem alkoholowym (w tym współuzależnieni i DDA) – ich liczba stale wzrasta, o 19% w ostatnich trzech latach.

W trzeciej grupie najczęstszych klientów Punktu są osoby doznające przemocy domowej. Ich liczba zwiększyła się w porównywanym okresie o 20%.

Tabela 15. Liczba osób korzystających ze wsparcia Punktu informacyjno-konsultacyjnego w latach 2021-2023

	2021	2022	2023
Liczba osób z problemem alkoholowym korzystających z pomocy Punktu	1521	1270	1341
Liczba osób z problemem narkotykowym korzystających z pomocy Punktu	0	21	43
Liczba dorosłych członków rodziny osoby z problemem alkoholowym (w tym współuzależnionych i DDA) korzystających z pomocy Punktu	751	838	892
Liczba dorosłych członków rodziny osoby z problemem narkotykowym korzystających z pomocy Punktu	0	26	28
Liczba osób doznających przemocy domowej korzystających z Punktu	638	687	768
Liczba osób stosujących przemoc domową korzystających z Punktu	517	592	543

Źródło: opracowanie własne na podstawie „KCPU-GI- Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w latach 2021-2023”

6.2. Procedura „Niebieskie Karty”

Procedura „Niebieskie Karty” to ogół działań interwencyjnych podejmowanych i realizowanych przez jednostki organizacyjne pomocy społecznej, gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych, Policję, ochronę zdrowia, oświatę i organizacje pozarządowe mających na celu przeciwdziałanie przemocy domowej oraz zapewnienie bezpieczeństwa osobie doznającej przemocy. Procedurę wszczyna wypełnienie formularza „Niebieska Karta – A” w sytuacji powzięcia przez przedstawicieli ww. instytucji w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych uzasadnionego podejrzenia stosowania przemocy domowej lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez świadka przemocy domowej.

Z porównania dostępnych danych za ostatnie trzy lata widać wyraźną tendencję wzrostową w ogólnej liczbie wszczynanych procedur „Niebieskie Karty A” – wzrost o 31,02%.

Najwięcej formularzy „Niebieska Karta – A” kieruje do Zespołu Interdyscyplinarnego w Mieście Białystok Policja. W drugiej kolejności są to pracownicy systemu pomocy społecznej, a w trzeciej oświata.

W ramach każdej z tych instytucji rysuje się stały wzrost – o 23,04% w przypadku Policji oraz o 55,55% w przypadku jednostek oświaty.

Odnośnie inicjowania procedury „Niebieskie Karty A” przez przedstawicieli kadry jednostek organizacyjnych pomocy społecznej widać największą dynamikę – wzrost o 57,01% w ostatnich trzech latach.

Tabela 16. Liczba formularzy „Niebieska Karta - A” wypełnionych przez przedstawicieli poszczególnych podmiotów w latach 2021-2023 na terenie Białegostoku

	2021	2022	2023
Jednostki organizacyjne pomocy społecznej	114	119	179
Policja	512	561	630
Komisja rozwiązywania problemów alkoholowych	5	2	8
Oświata	27	35	42
Ochrona zdrowia	6	7	9
Żandarmeria Wojskowa	0	0	0

Pedagog, psycholog lub terapeuta, będący przedstawicielem organizacji pozarządowej	0	0	2
Ogółem	664	724	870

Źródło: opracowanie własne na podstawie „Sprawozdania z liczby formularzy „Niebieska Karta – A” sporządzonych przez przedstawicieli poszczególnych podmiotów w okresie I-XII 2021 r. – I-XII 2023 r.”

6.3. Postępowania karne i interwencje Policji

W poniższej tabeli zestawiono ze sobą w trzyletnim układzie dynamicznym dane o liczbie wszczętych, stwierdzonych i zakończonych spraw w zakresie wybranych przestępstw przeciwko rodzinie i opiece na terenie Białegostoku.

Wynika z nich, że skala stwierdzonych przypadków znęcania się (art. 207 k.k.), utrzymuje się w latach 2021-2023 na bardzo zbliżonym poziomie, chociaż nieznacznie (o 9,63%) wzrosła liczba wszczynanych w tej sprawie postępowań.

W przypadku przestępstwa groźby karalnej (art. 190 § 1 k.k.) odnotowano bardzo zauważalny spadek stwierdzonych czynów – o 77%.

Na terenie miasta dochodzi do pojedynczych przypadków stwierdzonego rozpijania małoletnich (art. 208 k.k.),

W omawianej grupie typów czynów zabronionych zdecydowanie najwięcej jest prowadzonych postępowań w sprawie uchylania się od wykonania obowiązku alimentacyjnego (art. 209 k.k.). Niemniej widać tendencję spadkową we wszczynaniu takich postępowań (o 24,13%) i w stwierdzonych przypadkach (o 22,4%).

Tabela 17. Wybrane przestępstwa przeciwko rodzinie i opiece na terenie Białegostoku

Typ czynu zabronionego (k.k.)	status	2021	2022	2023
Znęcanie się (art. 207 k.k.)	Wszczęte	249	243	273
	Stwierdzone	136	137	132
	Zakończone	253	253	257
Groźba karalna (art. 190§1 k.k.)	Wszczęte	294	90	79
	Stwierdzone	343	91	79
	Zakończone	89	101	79
Rozpijanie małoletniego (art. 208 k.k.)	Wszczęte	12	6	8
	Stwierdzone	4	1	2
	Zakończone	3	8	7
Uchylanie się od wykonania obowiązku alimentacyjnego (art. 209 k.k.)	Wszczęte	489	378	371
	Stwierdzone	183	229	142
	Zakończone	515	430	359

Źródło: Komenda Miejska Policji w Białymstoku

W poniższej tabeli porównano dane Policji na temat liczby zdarzeń związanych z przemocą domową na terenie Białegostoku w ostatnich trzech latach.

Tabela 18. Zdarzenia związane z przemocą domową na terenie Białegostoku

	2021	2022	2023
Liczba interwencji domowych Policji (ogółem)	21878	15358	13807

Liczba interwencji domowych dot. przemocy domowej		5901	5276	4975
Liczba osób doznających przemocy domowej	Ogółem	870	810	568
	Kobiety	667	660	352
	Mężczyźni	80	105	57
	Małoletni do 13 r.ż. i nieletni (13-18 r.ż.)	123	146	159
Liczba osób stosujących przemoc domową	Ogółem	790	819	431
	Kobiety	83	96	52
	Mężczyźni	707	717	379
	Nieletni (13-18 r.ż.)	0	6	0
W tym sprawcy pod wpływem alkoholu	Ogółem	340	343	244
	Kobiety	14	18	21
	Mężczyźni	326	325	223
	Nieletni (13-18 r.ż.)	0	0	0

Źródło: Komenda Miejska Policji w Białymstoku

W latach 2021-2023 widocznie i stale maleje liczba podejmowanych interwencji domowych Policji (spadek o 36,89%). W tym zmniejsza się również liczba interwencji dotyczących aktów przemocy domowej, aczkolwiek w mniejszym stopniu (spadek o 15,69%).

W roku 2023 interwencje w sprawie przemocy domowej stanowiły 36,03% ogólnej puli wszystkich interwencji domowych, co stanowi ponad 1/3.

Liczba osób doznających przemocy domowej stale ulega zmniejszeniu (o 34,71%), natomiast liczba osób stosujących przemoc domową wykazuje wahania: po gwałtownym wzroście w 2022 r. spadła do poziomu sprzed roku 2021. Uwzględniając tylko dane za lata krańcowe widać znaczący spadek w tym zakresie o 45,44%.

Statystycznie rzecz biorąc, w przeważającej części to kobiety doznają przemocy, niemniej zdarzają się sytuacje, w których poszkodowani są mężczyźni i dzieci. Natomiast sprawcami są głównie mężczyźni, często pod wpływem alkoholu (w roku 2021 było to 46,11% wszystkich mężczyzn stosujących przemoc, w roku 2022: 45,32%, a w roku 2023 najwięcej, bo 58,83%).

6.4. Postępowania prowadzone w Sądzie Rejonowym w Białymstoku o sprawy z art. 207 k.k. w latach 2021-2023

O 31,09% zmalała liczba osób osądzonych za czyn znęcania się, spenalizowany w art. 207 k.k. Natomiast liczba osób skazanych prawomocnym wyrokiem zmniejszyła się o 15,31%.

Najczęściej orzekanym środkiem karnym wobec sprawców ww. przestępstwa jest zakaz zbliżania się, a środkiem probacyjnym obowiązek powstrzymywania się od nadużywania alkoholu lub używania innych środków odurzających.

Tabela 19. Informacje z Sądu Rejonowego w Białymstoku w zakresie prowadzonych postępowań z art. 207 kk w latach 2021 – 2023

lp.	Dane dot. postępowań z art. 207 kk	2021	2022	2023
1	Liczba osób osądzonych	238	198	164

2	Liczba osób prawomocnie skazanych	Brak danych	184	156
3	Liczba osób tymczasowo aresztowanych przed wyrokiem	29	15	15
4	Orzeczone środki karne, w tym:			
	zakaz kontaktowania	6	13	14
	zakaz zbliżania	11	14	19
	nakaz (okresowego) opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym	8	5	4
5	Orzeczone obowiązki probacyjne, w tym:			
	obowiązek powstrzymywania się od nadużywania alkoholu lub używania innych środków odurzających	114	80	66
	obowiązek leczenia odwykowego (terapia uzależnień) - alkohol	11	16	11
	obowiązek leczenia odwykowego (terapia uzależnień) - środki odurzające	1	0	1
	obowiązek uczestnictwa w oddziaływaniach korekcyjno – edukacyjnych	4	4	0
	obowiązek powstrzymywania się od kontaktowania się z pokrzywdzonym	11	5	10
	obowiązek powstrzymywania się od zbliżania się do pokrzywdzonego	12	11	9
	obowiązek opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym	6	5	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań Sądu Rejonowego w Białymstoku „Sprawozdanie w sprawie osób osądzonych w pierwszej instancji według właściwości rzeczowej” w latach 2021 – 2023.

6.5. Ważniejsze oddziaływania profilaktyczne

6.5.1. Ważniejsze oddziaływania profilaktyczne prowadzone w szkołach

W Białymstoku są realizowane liczne i różnorodne działania profilaktyczne w zakresie przeciwdziałania zjawisku przemocy domowej, które są adresowane do dzieci i młodzieży szkolnej oraz ich nauczycieli i rodziców. W 2021 r. przeprowadzono 332 oddziaływania profilaktyczne, w których wzięło udział 53 274 uczniów, 5347 nauczycieli i 13 960 rodziców. W roku 2022 przeprowadzono 424 oddziaływania profilaktyczne wobec 66 539 uczniów, 6719 nauczycieli i 17 793 rodziców. Natomiast w 2023 roku - 500 oddziaływaniami profilaktycznymi zostało objętych 84 083 uczniów, 8856 nauczycieli i 28 068 rodziców.

Wśród realizowanych stale działań należy wymienić w szczególności:

- zamieszczanie na stronie internetowej szkoły informacji dotyczących instytucji, organizacji pozarządowych, stowarzyszeń udzielających pomocy osobom doznającym przemocy domowej,
- prowadzenie zajęć online z uczniami z zakresu ochrony osób doznających przemocy domowej,
- szkolenia dla kadry oraz pogadanki (lekcje wychowawcze) dla uczniów obejmujące aspekty psychologiczne, społeczne i prawne różnych form przemocy,
- warsztaty umiejętności wychowawczych dla rodziców,
- ankiety mające na celu zdiagnozowanie czynników ryzyka i czynników chroniących, zagrożenia, świadomość rodziców w temacie bezpiecznego Internetu oraz potrzeby rodziców, nauczycieli w kwestii szkoleń,

- sporządzanie wykazów uczniów kwalifikujących się do udzielenia im pomocy psychologiczno-pedagogicznej, założenie indywidualnych teczek uczniów, współpraca przy zakładaniu Kart Pomocy Psychologiczno-Pedagogicznej,
- pomoc uczniom i rodzinom objętym procedurą „Niebieskie Karty” - wsparcie pedagoga szkolnego,
- diagnoza czynników chroniących i czynników ryzyka w szkole, diagnozowanie sytuacji wychowawczej oraz rodzinnej uczniów,
- zebrania z rodzicami - omawianie zagadnień dotyczących przeciwdziałania przemocy,
- programy i przedsięwzięcia profilaktyczne opracowywane i realizowane przez dzieci i młodzież, skierowane do grup rówieśniczych np. kluby dyskusyjne, audycje radiowe, itp.,
- zajęcia edukacyjne z policjantami, strażnikami miejskimi, ratownikiem medycznym,
- realizacja programu Sanford Harmony,
- zajęcia z psychologiem i pedagogiem specjalnym na temat np.: tolerancji i akceptacji odmienności,
- Kampania Pomarańczowa Wstążka – przeciwdziałanie przemocy wobec dzieci i młodzieży,
- Kocham – nie biję,
- udział w warsztatach edukacyjnych z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i realizacji procedury „Niebieskie Karty” organizowanych przez MOPR w Białymstoku,
- zajęcia profilaktyczne „Nie bądź obojętny. Porozmawiajmy o przemocy”,
- rozpowszechnianie informatorów dla dzieci i rodziców: „Nie jesteś sam!, Nie jesteś sama!”, „Widzę, słyszę, reaguję!”
- kolonie i obozy z programem zajęć socjoterapeutycznych dla dzieci i rodzin z problemem przemocy,
- kolonie i obozy z programem zajęć profilaktycznych w zakresie rozwiązywania problemów związanych z agresją i przemocą.

6.5.2. Ważniejsze oddziaływania profilaktyczne prowadzone przez organizacje pozarządowe

Ponadto są prowadzone działania profilaktyczne w zakresie przeciwdziałania przemocy wobec dzieci skierowane do rodzin z ryzykiem przemocy przez organizacje pozarządowe działające na terenie Białegostoku. Wśród realizowanych działań w 2023 r. są m.in.:

- Oddziaływania grupowe i indywidualne (341 osób objętych oddziaływaniami)
- Program terapii CPC-CBT dla rodzin z dziećmi z problemem przemocy wobec dzieci - cykl sesji terapeutycznych dla rodziców i dla dzieci oraz terapia rodzin (19 rodzin - 41 osób)
- Oddziaływania grupy psychoedukacyjnej oraz wsparciowej (22 kobiety z niemowlętami)
- Oddziaływania grupowe i indywidualne dla dzieci i młodzieży (880 godzin)
- Oddziaływania grupowe i indywidualne dla rodziców/opiekunów (500 godzin)

- Oddziaływania grupowe i indywidualne wzmacniające więzi rodzic – dziecko (450 godzin)
- Działania w zakresie wsparcia dzieci krzywdzonych i ich rodziców/opiekunów:
 - psychoterapia dzieci i młodzieży - 161 osób
 - terapia i wsparcie opiekunów dzieci krzywdzonych - 86 osób
 - oddziaływania dla rodziców krzywdzących dzieci - 45 osób
 - różne oddziaływania dla rodziców krzywdzących dzieci - psychoterapia, konsultacje psychologiczne, psychiatryczne (450 godzin)
- Prowadzenie 4 mieszkań interwencyjno-terapeutycznych dla rodzin z dziećmi doświadczających przemocy (przebywało 5 rodzin / 17 osób)
- Szkolenia dla przedstawicieli różnych grup zawodowych w zakresie Standardów Ochrony Małoletnich oraz przeciwdziałania przemocy wobec dzieci – (820 uczestników)

6.6. Badanie ankietowe mieszkańców

6.6.1. Cele i metodologia badania

W 2023 r. przeprowadzono badania ankietowe wśród mieszkańców Białegostoku. Celem badań była diagnoza zjawiska przemocy w Białymstoku w oparciu o opinie dorosłych mieszkańców miasta. W projekcie badawczym przyjęto, że zasadniczy cel badania zostanie osiągnięty przez diagnozę wybranych aspektów wiążących się z doświadczaniem przemocy. W związku z tym przyjęto następujące cele szczegółowe badania:

- Diagnoza skali zjawiska przemocy w rodzinie i otoczeniu społecznym mieszkańców Białegostoku,
- Identyfikacja i zbadanie wpływu czynników ryzyka przemocy,
- Ocena świadomości mieszkańców Białegostoku w zakresie ochrony przed przemocą,
- Oczekiwania Białostoczan dotyczące instytucjonalnych działań w zakresie przeciwdziałania i zapobiegania przemocy w ich otoczeniu.

Sformułowanie przedmiotu i celu badań implikuje wybór metody zastosowanej w procesie badawczym. W badaniach przyjęto za odpowiednią metodę ilościową. Zdecydowano, aby w przeprowadzeniu badań w terenie wykorzystać technikę mixed-mode, na którą złożyły się cztery techniki zbierania danych. Na taką decyzję wpłynęły:

- narzędzie badawcze, z dużą ilością pytań, wymagające dużej koncentracji od ankierów/koordynatorów podczas realizacji badań;
- pytania, wymagające od respondentów odpowiedzi na dość kłopotliwe pytania.

Zastosowano następujące techniki badawcze:

- CATI (czyli indywidualny wywiad telefoniczny wspomagany komputerowo) pozwoliło zebranie największej ilości danych (zrealizowano 849 ankiet);
- CAWI (Computer Assisted Web Interviews). Jest to rodzaj badań ilościowych przeprowadzanych metodą wywiadu za pośrednictwem Internetu. Ta technika daje szansę na dotarcie do specyficznych grup (np. grup wiekowych czy osób zamieszkujących konkretne osiedla w Białymstoku). Tę technikę

wykorzystano do przeprowadzenia badania w placówkach oświatowych Miasta Białegostoku (zrealizowano 699 ankiet).

W wymienionych sposobach gromadzenia danych empirycznych zastosowano ten sam zestaw pytań prekategoryzowanych ujęty w narzędzie kwestionariusza ankiety o wysokim stopniu standaryzacji.

Zastosowano kwotowy schemat doboru próby tak aby struktura i wielkość próby stanowiła odzwierciedlenie struktury zróżnicowania mieszkańców Białegostoku pod względem płci, wieku i liczby osób zameldowanych na pobyt stały i czasowy w poszczególnych osiedlach. Na etapie planowania założono wielkość próby badawczej w wysokości 1500 przebadanych osób. Ilość zrealizowanych ankiet przekroczyła tą wielkość i wyniosła 1539 ankiet.

Poniżej przedstawiono rozkład planowanych wielkości kwot i zrealizowanych ankiet w podziale na kategorie: wieku i płci.

Tabela 20. Dobór próby ze względu na warstwy wiekowe i płeć

3	Wiek badanych						Dobór próby RAZEM	Ilość ankiet zrealizowanych RAZEM	
	18-25 lat	26-35 lat	36-45 lat	46-55 lat	56-65 lat	Powyżej 65 lat			
Dobór próby - kobiety	55	116	153	134	124	242	824		
Ilość ankiet zrealizowanych	70	116	153	136	126	244		845	
Dobór próby - mężczyźni	57	112	146	120	98	143	676		
Ilość ankiet zrealizowanych	70	112	146	123	100	143		694	
Razem							1500		1539

Źródło: Mantur J., Goworko-Składanek B., Prymak T., Diagnoza zjawiska przemocy w Białymstoku w 2023 r. Raport, Białystok 2024.

Należy przyjąć, że w badaniu zrealizowano założone wielkości kwot. Odchylenia między założonymi wielkościami ankiet dla poszczególnych kategorii respondentów, a zrealizowanymi wywiadami, jeżeli występują, są nieznaczne.

Na etapie przygotowania przeprowadzono szkolenia z ankieterami. Kontrolni podlegał ogół działań podejmowanych przez ankieterów w trakcie realizacji badania. W praktyce oznaczało to, że oprócz faktu odbycia rozmowy i doboru odpowiednich respondentów sprawdzany był m.in. sposób realizacji badania. Kontrolni nie terenowej podlegało 100% materiału. Podczas merytorycznej analizy materiału brano pod uwagę:

- spójność, dokładność, rzetelność, kompletność odpowiedzi oraz zadawania pytań,
- rozkład odpowiedzi w blokach pytań, co umożliwia eliminację materiału niekompletnego lub niewiarygodnego.

Podczas analizy sytuacji wywiadu zwracamy uwagę m.in. na czasy wywiadów czy powtarzalność danych. Wykrycie nieprawidłowości podczas analiz było podstawą skierowania do kontroli terenowej całości materiału danego ankietera.

Kontroli terenowej podlegało co najmniej 20% wywiadów. Kontrolowano następujące aspekty pracy ankieterów:

- sprawdzenie czy wywiad się odbył,
- sprawdzenie czy wywiad odbył się z osobą wskazaną jako respondent,
- sprawdzenie czy osoba, z którą odbył się wywiad spełnia kryteria doboru,
- uzyskanie podstawowych danych społeczno-demograficznych respondenta,
- kontrolę wykorzystania przez moderatora kart do pytań i innych materiałów pomocniczych,
- ustalenie daty realizacji wywiadu i czasu jego trwania,
- sprawdzenie zgodności przeprowadzonego wywiadu z procedurą.

Wśród osób, które znalazły się w próbie nieznacznie przeważały kobiety (54,9%). Mężczyźni stanowili pozostałe 45,1% ogółu respondentów.

Wykres 1. Płeć ankietowanych

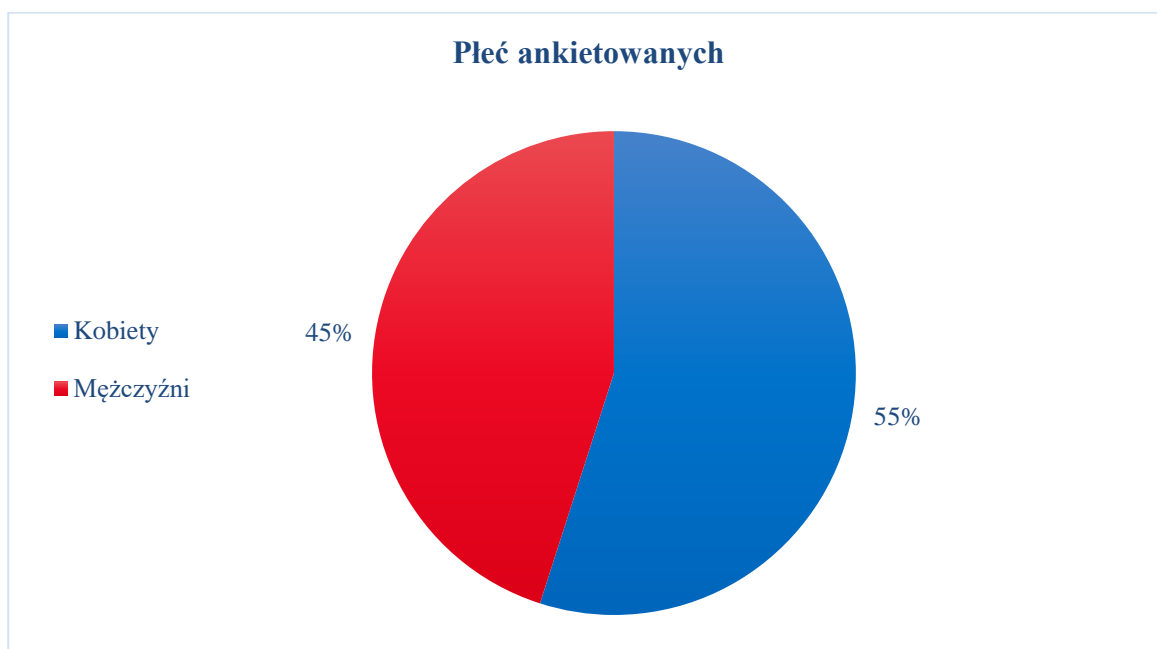

Tabela 21. Rozkład próby badawczej ze względu na płeć

Płeć badanych	N	%
Kobieta	844	54,9
Męczyzna	692	45,1
Ogółem	1536	100,0

Źródło: Mantur J., Goworko-Składanek B., Prymak T., *Diagnoza zjawiska przemocy w Białymstoku w 2023 r. Raport, Białystok 2024.*

W podziale na wiek najliczniejszą kategorią badanych były osoby najstarsze, w wieku powyżej 65 lat (25,1%). Kolejne, pod względem liczebności, były grupy ankietowanych: w wieku 36-45 lat (19,5%), 46-55 lat (16,9%), 26-35 lat (14,8%) i 56-65 lat (14,6%). Najmniejszą reprezentację w próbie badawczej posiadali najmłodsi pełnoletni mieszkańcy Białegostoku, w wieku 18-25 lat (9,1%).

Wykres 2. Wiek ankietowanych

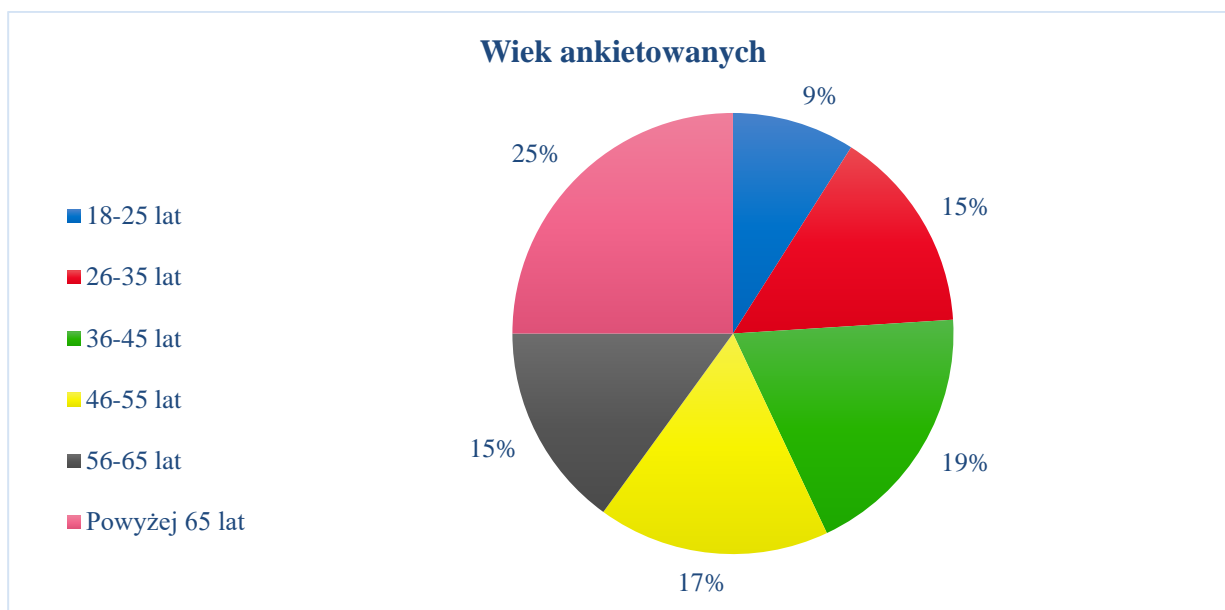

Tabela 22. Rozkład próby badawczej ze względu na wiek

Wiek badanych	N	%
18-25 lat	140	9,1
26-35 lat	228	14,8
36-45 lat	299	19,5
46-55 lat	259	16,9
56-65 lat	224	14,6
Powyżej 65 lat	386	25,1
Ogółem	1536	100,0

Źródło: Mantur J., Goworko-Składanek B., Prymak T., Diagnoza zjawiska przemocy w Białymstoku w 2023 r. Raport, Białystok 2024.

6.6.2. Wnioski

Poniżej przedstawiono główne wnioski z badań.

- Największy odsetek respondentów wskazał, że w rodzice/opiekunowie, najczęściej w swoim uogólnionym stosunku do dziecka przejawiali łagodne zachowania, charakterystyczne między innymi dla postawy kochającej czy ochraniającej (39,1%). Co piąty białostoczanin doświadczył rygorystycznego charakterystycznego dla postawy rodzicielskiej wymagającej z elementami postawy odrzucającej (13,1% raczej surowy styl wychowania oraz 6,0% zdecydowanie surowy styl wychowania).

Wykres 3. Styl wychowania w rodzinach badanych

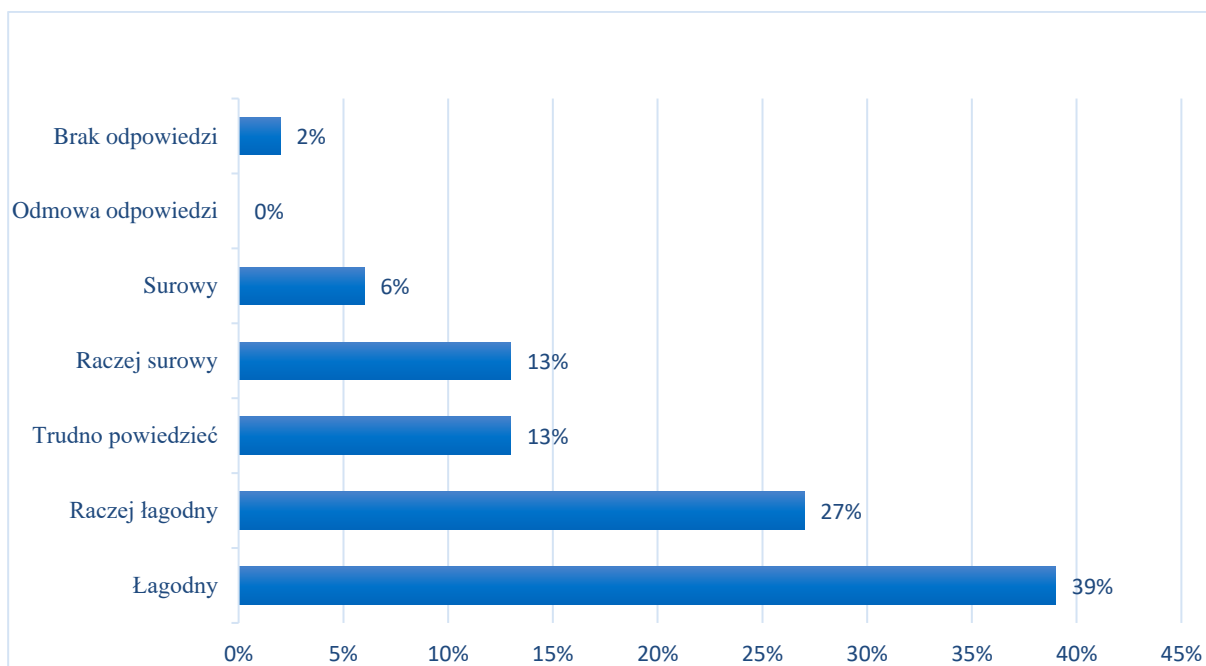

Tabela 23. . Styl wychowania w rodzinach badanych

Styl wychowania przez w/w osoby/osobę:	N	%
Łagodny	600	39,1
Raczej łagodny	418	27,2
Trudno powiedzieć	192	12,5
Raczej surowy	202	13,1
Surowy	92	6,0
Odmowa odpowiedzi	6	0,4
Brak odpowiedzi	26	1,7
Ogółem	1536	100,0

Źródło: Mantur J., Goworko-Składanek B., Prymak T., *Diagnoza zjawiska przemocy w Białymstoku w 2023 r. Raport, Białystok 2024.*

- Wśród najpowszechniejszych problemów w środowisku rodzinnym badanych wymieniono **zbyt niskie dochody** (45,5% udzielonych odpowiedzi) oraz **uzależnienie jednego z członków rodziny** (41,0%). Co istotne, dokonując wyboru spośród listy potencjalnych problemów doświadczanych w środowisku rodzinnym, **jeden na dziesięciu respondentów wskazał zjawisko przemocy** (26,9% odpowiedzi twierdzących) jako te, które w jego domu rodzinnym generowało negatywne emocje. Wśród negatywnych okoliczności, które związane były z rodziną pochodzenia badanych wymieniono również **złe warunki mieszkaniowe (16,1%)** – czynnik powiązany bezpośrednio ze złą sytuacją materialną w rodzinie, oraz **długotrwałą chorobę jednego z członków rodziny (10,1%)**.

Wykres 4. Największe problemy w rodzinach pochodzenia

Tabela 24. Problemy badanych doświadczane w środowisku rodzinnym

Największe problemy z jakimi zmagala się Pana/Pani rodzina macierzysta:	N	% odpowiedzi z liczebności
Zbyt niskie dochody	274	45,5
Uzależnienie jednego z członków rodziny	247	41,0
Doświadczanie zjawiska przemocy	162	26,9
Złe warunki mieszkaniowe	97	16,1
Długotrwała choroba jednego z członków rodziny	61	10,1
Odmowa odpowiedzi	47	7,8
Inne problemy	34	5,6
Ogółem	922	153,0⁷

Źródło: Mantur J., Goworko-Składanek B., Prymak T., *Diagnoza zjawiska przemocy w Białymstoku w 2023 r. Raport, Białystok 2024.*

- Wyniki badań potwierdzają **powszechność przemocy**, jako jednego z podstawowych negatywnych zjawisk, do których dochodzi w przestrzeni społecznej – **jeden na trzech spośród respondentów (32,9%) potwierdził, że w swoim dotychczasowym życiu doświadczył ze strony innych zachowań zmierzających do wyrządzenia mu krzywdy lub szkody.**

⁷ Pytanie z możliwością wyboru więcej niż jednej odpowiedzi.

Wykres 5. Doświadczenie przemocy wśród ankietowanych

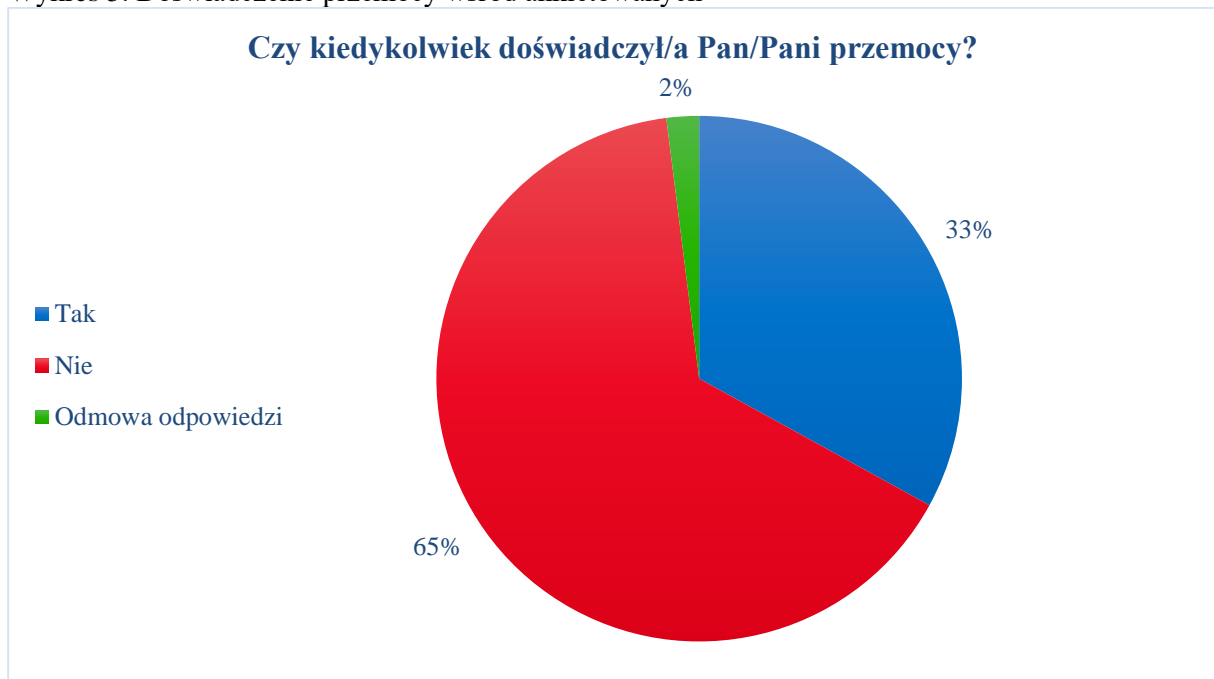

Tabela 25. Doświadczenie przemocy przez badanych

Doświadczenie przemocy przez badanych	N	%
Tak	505	32,9
Nie	1005	65,4
Odmowa odpowiedzi	26	1,7
Ogółem	1536	100,0

Źródło: Mantur J., Goworko-Składanek B., Prymak T., *Diagnoza zjawiska przemocy w Białymstoku w 2023 r. Raport, Białystok 2024.*

- **Białostoczanie najczęściej w swych dotychczasowych biografiach doświadczali przemocy fizycznej (70,7% badanych, którzy potwierdzili doświadczenie przemocy, byli ofiarami tego rodzaju zachowań). Analizowane wyniki badań potwierdzają, że przemoc psychiczna jest równie powszechna, jak przemoc fizyczna, 67,9% osób doświadczających w przeszłości przemocy potwierdziło, że przybierała ona formę „zastraszania, gróźb, emocjonalnego wykorzystywania poprzez oskarżanie, upokarzanie, poniżanie, obwinianie i manipulowanie poczuciem winy, wyzwiska (...), izolowania poprzez kontrolowanie kontaktów z innymi, wyszydzanie, krytykowanie, terroryzowanie” W przypadku pozostałych form przemocy, odsetek potwierżeń wśród respondentów ich doświadczenia plasuje się na podobnym poziomie – w przypadku przemocy seksualnej wynosi 5,7%, przemocy ekonomicznej 4,4%, zaś w przypadku zaniedbywania 5,0%.**

Tabela 26. Rodzaje przemocy doświadczanej przez respondentów

Rodzaje przemocy doświadczanej przez badanych	Odpowiedzi	% odpowiedzi z liczebności
Przemoc fizyczna	357	70,7
Przemoc psychiczna/emocjonalna	343	67,9
Przemoc seksualna	29	5,7
Zaniedbanie	25	5,0
Przemoc ekonomiczna	22	4,4
Ogółem	776	153,7

Źródło: Mantur J., Goworko-Składanek B., Prymak T., Diagnoza zjawiska przemocy w Białymstoku w 2023 r. Raport, Białystok 2024.

- Przemoc fizyczna oraz psychiczna potwierdzana przez badanych w okresie dziecięcym, jest domeną środowiska rodzinnego oraz przestrzeni szkoły. Białostoczanie mają również doświadczenia związane ze stawianiem się ofiarą przemocy fizycznej, do której dochodziło w przestrzeni miejskiej (np. na ulicy, przystanku itp.). Do zachowań opisywanych zwykle jako używanie pieniędzy lub innych wartości materialnych do zaspokojenia potrzeby władzy i kontroli przez sprawcę dochodzi głównie w środowisku rodzinnym. Rodzina to także przestrzeń, w której w doświadczeniach badanych z dzieciństwa odnotowano najwięcej przykładów zachowań wypełniających znamiona zaniedbywania. Do przemocy seksualnej dochodzi niezależnie od środowiska, w którym w danym momencie znajduje się jej ofiara, relatywnie więcej zachowań przemocowych wymierzonych naruszenie sfery intymnej respondentów występowało w przestrzeni pracy oraz najbliższym otoczeniu badanych.
- Największa część badanych (57,8%) zadeklarowała, że nigdy nie korzystała z pomocy w związku z doświadczaniem przemocy w najbliższym otoczeniu. Jeżeli chodzi o wiek osób korzystających z pomocy, to zauważyć należy, że nie ma większych różnic między grupami wiekowymi 36-45, 46-55 oraz 56-65 latków (odpowiednio 25,0%, 24,8% i 24,4%). Do korzystania z pomocy przyznał się co czwarty badany z powyżej wymienionych grup wiekowych. Inaczej było w przypadku najmłodszej grupy, w której z pomocy korzystał co piąty. Zaś w kolejnej grupie z pomocy korzystał co trzeci. W najstarszej grupie z pomocy korzystał już tylko prawie co szósty badany.

Wykres 6. Korzystanie z pomocy w związku z doświadczaniem przemocy w najbliższym otoczeniu

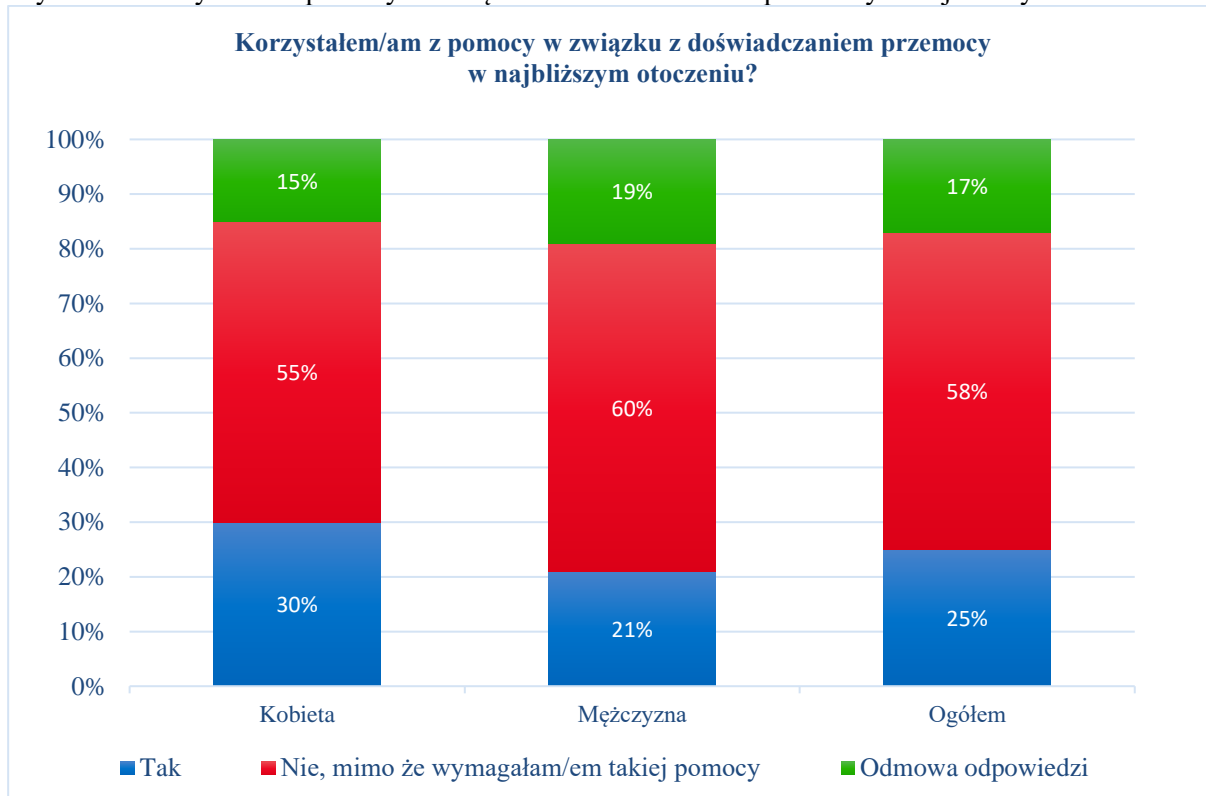

Tabela 27. Korzystanie z pomocy w związku z doświadczaniem przemocy w najbliższym otoczeniu.

Korzystałem/am z pomocy w związku z doświadczaniem przemocy w najbliższym otoczeniu:	Kobieta		Mężczyzna		Ogółem	
	N	%	N	%	N	%
Tak	70	30,1	57	20,9	127	25,2
Nie, mimo że wymagałam/em takiej pomocy	128	54,9	164	60,3	292	57,8
Odmowa odpowiedzi	35	15,0	51	18,7	86	17,0
Ogółem	233	100,0	272	100,0	505	100,0

Źródło: Mantur J., Goworko-Składanek B., Prymak T., *Diagnoza zjawiska przemocy w Białymstoku w 2023 r. Raport, Białystok 2024*

- Natomiast spośród 127 osób, które odpowiedziały pozytywnie na pytanie „Czy zdarzyło się Panu/Pani korzystać z pomocy w wyniku doświadczanej w najbliższym otoczeniu przemocy?”, praktycznie co druga przyznała się, że korzystała z pomocy psychologa (54,3%). Prawie dwukrotnie rzadziej zwracały się one po pomoc do policji (28,3%). Niemal co piąta osoba po pomoc zwróciła się do rodziny (22,8%). Badani korzystali także z pomocy pedagogów/nauczycieli (18,1%). W tym ostatnim przypadku należy przyjąć, że prawdopodobnie nie chodziło wyłącznie o osoby uczące się, ale także rodziców młodszych uczących się dzieci, którzy zwrócili się sami o taką pomoc do pedagoga/nauczyciela lub taką pomoc otrzymali w związku z ujawnieniem sytuacji doznawania przez nich lub dziecko przemocy.

Wykres 7. Osoby/instytucje do których badani zwracali się o pomoc w związku z doświadczaniem przemocy

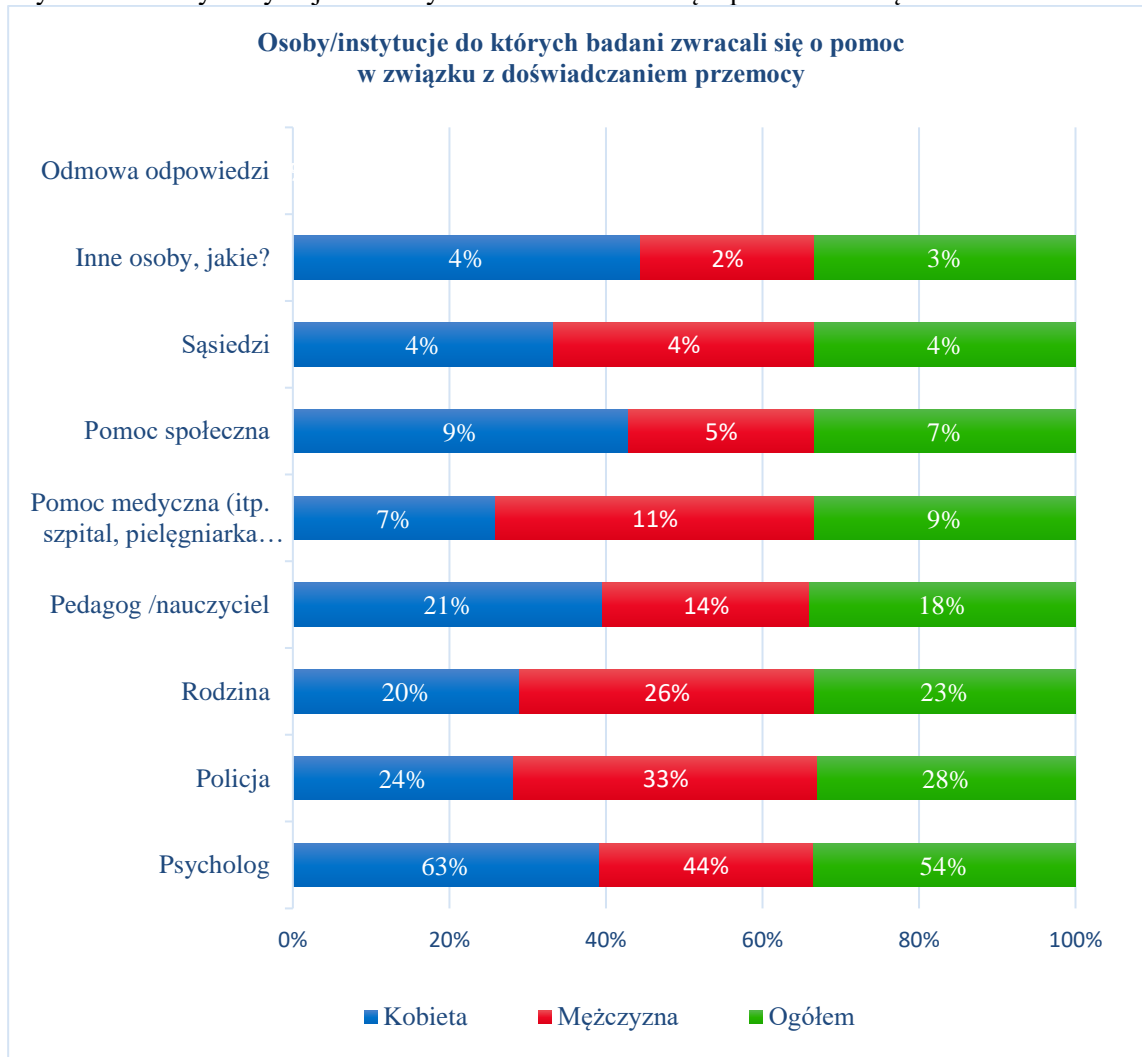

Tabela 28. Osoby/instytucje, do których badani zwracali się o pomoc w związku z doświadczaną przemocą w najbliższym otoczeniu

Osoby/instytucje do których badani zwracali się o pomoc w związku z doświadczaniem przemocy:	Kobieta (70 os.)		Mężczyzna (57 os.)		Ogółem (127 os.)	
	N	%	N	%	N	%
Psycholog	44	62,9	25	43,9	69	54,3
Policja	17	24,3	19	33,3	36	28,3
Rodzina	14	20,0	15	26,3	29	22,8
Pedagog /nauczyciel	15	21,4	8	14,0	23	18,1
Pomoc medyczna (itp. szpital, pielęgniarka itp.)	5	7,1	6	10,5	11	8,7
Pomoc społeczna	6	8,6	3	5,3	9	7,1
Sąsiedzi	3	4,3	2	3,5	5	3,9
Inne osoby, jakie?	3	4,3	1	1,8	4	3,1
Odmowa odpowiedzi	0	0,0	0	0,0	0	0,0

Źródło: Mantur J., Goworko-Składanek B., Prymak T., *Diagnoza zjawiska przemocy w Białymstoku w 2023 r. Raport, Białystok 2024.*

N – liczba udzielonych odpowiedzi

- Kobiety częściej niż mężczyźni korzystały z pomocy psychologa (odpowiednio 62,9% i 43,9%), pedagoga/nauczyciela (odpowiednio 21,4% i 14,0%), pracowników pomocy społecznej

(odpowiednio 8,6% i 5,3%) oraz sąsiadów (odpowiednio 4,3% i 3,5%). Biorąc pod uwagę charakter osób/instytucji, do których zwracały się kobiety, a mianowicie psychologa, pedagoga czy pracowników pomocy społecznej, zauważyć należy, że kobiety prawdopodobnie chciały uzyskać pomoc nastawioną na rozwiązania długofalowe. Natomiast biorąc pod uwagę charakter interwencyjny pomocy świadczonej przez policję oraz ośrodki zdrowia/szpitala, z której mężczyźni korzystali częściej niż kobiety, należy sądzić, że byli raczej nastawieni na rozwiązania doraźne.

- Co szósty białostoczanin (12,8%) przyznaje się do sprawstwa zachowań wypełniających znamiona agresji i przemocy w ciągu ostatnich 3 lat. Odnotowano relatywnie wysoki wskaźnik braku świadomości, co do samej definicji zachowań agresywnych i różnic systematyzujących desygnaty poszczególnych rodzajów i form agresji i przemocy.

Wykres 8. Inicjowanie agresji/przemocy przez respondentów w ciągu ostatnich 3 lat

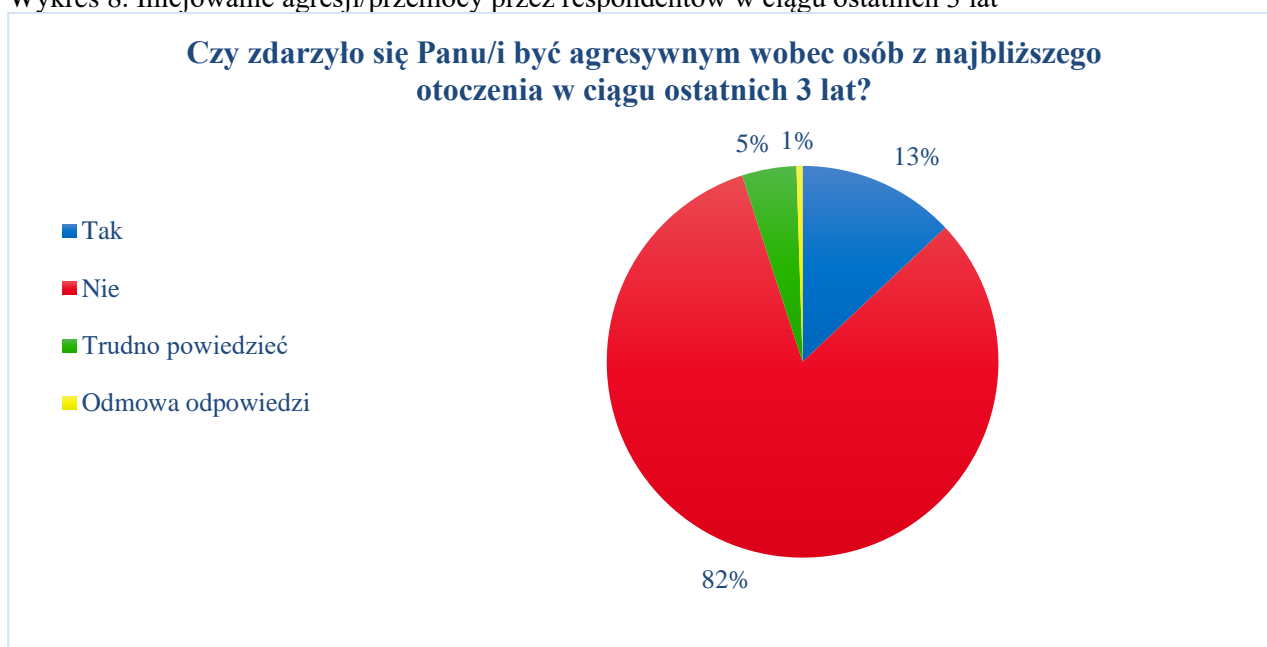

Tabela 29. Inicjowanie agresji/przemocy przez respondentów w ciągu ostatnich 3 lat

Czy zdarzyło się Panu/i być agresywnym wobec osób z najbliższego otoczenia w ciągu ostatnich 3 lat?	N	%
Tak	196	12,8
Nie	1258	81,9
Trudno powiedzieć	72	4,7
Odmowa odpowiedzi	10	0,6
Ogółem	1536	100,0

Źródło: Mantur J., Goworko-Składanek B., Prymak T., *Diagnoza zjawiska przemocy w Białymstoku w 2023 r. Raport, Białystok 2024.*

- Problemem w białostockich rodzinach jest zjawisko przemocy domowej, wymierzonej we współmałżonka i/lub małe dzieci. Niemal powszechne są werbalne akty agresji sprowadzające się do krzyku w relacji małżeńskiej. Stosunkowo często jako forma agresji

psychicznej/emocjonalnej krzyk pojawia się w relacji rodzice-małoletnie dziecko jako metoda przymusu czy dominacji rodzicielskiej.

- Wyniki przeprowadzonych badań wskazują na marginalność zachowań respondentów wypełniających znamiona agresji i przemocy fizycznej. Właściwie jednostkowe potwierdzenia wśród badanych białostoczan sprowadzają się do rzucania przedmiotami w relacji małżeńskiej oraz szarpania za włosy, ubrania dzieci poniżej 18 roku życia. Spostrzeżenie to może potwierdzać, odnotowane w innych badaniach, umacnianie społecznej dezaprobaty w zakresie stosowania form przemocy fizycznej (w tym stosowania kar cielesnych wobec dzieci). Z drugiej strony może być sygnałem, że wzrasta świadomość, co do społecznego potępienia (zarówno w sferze moralnej, jak też prawnej) tego rodzaju aktów wymierzonych w wyrządzenie innym krzywdy czy szkody, co koreluje z niższym wymiarem deklaracji co do sprawczości aktów przemocy fizycznej.
- Podobnie jak w przypadku znikomego odsetka potwierdzeń stosowania przemocy fizycznej wśród białostoczan, w badaniach nie potwierdzono sprawstwa respondentów przemocy sprowadzającej się do manipulowania przewagą materialną w celu kontrolowania drugiej osoby, jak również zmuszania do pożycia seksualnego.
- W wyniku przeprowadzonych analiz i interpretacji statystycznych do czynników ryzyka dopuszczania się wśród białostoczan aktów agresji i przemocy, usytuowanych w środowisku rodziny macierzystej, zaliczono: niepełność rodziny sprowadzającą się do nieobecności w wychowaniu dziecka jednego bądź obojga rodziców, rygoryzm jako przejaw postawy liberalno-odrzucającej lub autokratycznej w relacji rodzic-dziecko, potwierdzenie doświadczenia problemów w środowisku rodzinnym wywołujących trudne emocje, na które składa się przede wszystkim doświadczenie przemocy ze strony rodziców/opiekunów, jak również uzależnienie jednego z członków rodziny.
- Rozpoznane w badaniach determinanty inicjowania przemocy przez białostoczan, usytuowane w zasobach indywidualnych i szerszym kontekście społecznym to: konflikty w rodzinach założonych przez badanych, tendencja do szkodliwego spożywania alkoholu przez respondentów, jak również brak wiedzy w zakresie metodyki wychowawczej, skutkująca stosowaniem przemocy wobec dzieci jako formy dyscyplinowania, kształtowania pożądanych postaw i zachowań.
- Najczęściej do zachowań przemocowych przyznają się osoby w średnim wieku (36-45 lat), o niskim stopniu wykształcenia (po szkole podstawowej bądź osoby, które nie ukończyły podstawowego szczebla edukacji) oraz wysokim statusie ekonomicznym.
- Nie potwierdzono, że zmienna płci, jak również aktualna dzielnica zamieszkania białostoczan warunkuje sprawczość zachowań przemocowych wśród badanych.
- Do inicjowania przemocy przyznają się osoby pozostające głównie w relacjach nieformalnych – partnerskich, częściej bezdzietne.

Rozdział 7. Analiza SWOT

W poniższej tabeli przeprowadzono analizę występujących w Białymstoku czynników zewnętrznych i wewnętrznych, które są relewantne dla określenia, przeciwdziałania i profilaktyki zjawiska przemocy domowej.

Posłużono się metodą tzw. analizy SWOT, stanowiącą jedną z bardziej popularnych technik analizy strategicznej, w której są poddawane analizie następujące czynniki środowiskowe:

- **mocne strony** – faktory wewnętrzne odróżniające pozytywnie badaną działalność od działalności prowadzonej przez inne podmioty w tym samym przedmiocie i regionie,
- **słabe strony** – faktory wewnętrzne wpływające na ograniczenia w rozwoju analizowanej działalności,
- **szanse** – uwarunkowania, zarówno wewnętrzne, jak i zewnętrzne, które przy umiejętnym wykorzystaniu mogą wpłynąć pozytywnie na rozwój danego rodzaju działalności,
- **zagrożenia** – tendencje, procesy i zjawiska w otoczeniu, które mogą stanowić bariery lub utrudnienia w funkcjonowaniu gminy w analizowanym obszarze.

Tabela 30. Analiza SWOT

Czynniki wewnętrzne	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • aktywna postawa władz samorządowych w działaniach na rzecz dobrostanu mieszkańców (w tym realizowanie programów profilaktycznych i pomocowych), • dobrze rozwinięta współpraca Urzędu Miejskiego w Białymstoku ze służbami, instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się przeciwdziałaniem przemocy domowej, • profesjonalizm kadry i stałe podnoszenie swoich kwalifikacji, • otwartość, odpowiedzialność osobista i zaangażowanie kadry, • sprawnie funkcjonujący system realizacji procedury „Niebieskie Karty” oparty o współpracę służb, instytucji i organizacji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej, • dostęp do nieodpłatnej pomocy socjalnej, prawnej, psychologicznej i pedagogicznej na terenie miasta, • zapewnienie bezpiecznego schronienia osobom doświadczającym przemocy domowej (hostel oraz 4 mieszkania terapeutyczno-interwencyjne dla rodzin z dziećmi doświadczających przemocy domowej), • realizacja programów promujących prawidłowe metody wychowawcze, • realizacja programów korekcyjno-edukacyjnych oraz psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową, 	<ul style="list-style-type: none"> • wyuczona bezradność rodzin uwikłanych w zjawisko przemocy, • negatywne stereotypy społeczne wobec osób i środowisk uwikłanych w przemoc, • mała liczba organizacji pozarządowych zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej, • ujemny przyrost naturalny, • malejąca liczba ludności, • malejący udział w populacji osób w wieku produkcyjnym, • spadek liczby zawieranych małżeństw,
Czynniki zewnętrzne	
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • wzmocnienie interdyscyplinarnej współpracy podmiotów działających w zakresie przemocy domowej, w tym w ramach grup diagnostyczno-pomocowych, • stworzenie lokalnej koalicji i partnerstwa na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej, 	<ul style="list-style-type: none"> • występujące stereotypy na temat przemocy domowej oraz dotyczące społecznych ról kobiet i mężczyzn, • brak reakcji społeczeństwa na przypadki przemocy domowej związany ze stereotypem lub brakiem wiedzy,

<ul style="list-style-type: none"> • możliwość pozyskania środków finansowych z zewnętrznych źródeł (w ramach ogłaszanych programów i konkursów), • realizowanie procedury „Niebieskie Karty” oraz egzekwowanie tymczasowych nakazów i zakazów wobec osób stosujących przemoc, • wzrost świadomości społecznej i wiedzy na temat prawidłowego wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczej przez rodziny, • dalsze doskonalenie zawodowe kadr, • systematyczne monitorowanie sytuacji w rodzinach oraz diagnozowanie zjawiska przemocy domowej, • możliwość pozyskiwania lokali z zasobów Gminy na potrzeby realizacji zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej, 	<ul style="list-style-type: none"> • napięcia psychospołeczne wywołane przez niepewną sytuację międzynarodową (wojna na Ukrainie, inflacja), • trudne do przewidzenia następstwa epidemii COVID-19 w sferze społeczno-gospodarczej, • bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych rodzin, • brak umiejętności szukania pomocy w sytuacjach ryzykownych i kryzysowych, • zagrożenia ze strony nowych technologii (np. cyberprzemoc, uzależnienia behawioralne), • malejący autorytet rodziny, • występowanie zjawiska nadużywania alkoholu i innych substancji psychoaktywnych, • występowanie bezrobocia, • poczucie bezkarności u osób stosujących przemoc, • przewlekłość spraw sądowych dotyczących przemocy domowej, • niewystarczające środki finansowe na realizację Programu,
--	--

Rozdział 8. Cele, kierunki i wskaźniki działań.

8.1. Cel główny

Zapewnienie mieszkańcom Miasta Białegostoku dostępu do skutecznego systemu profilaktyki, edukacji i przeciwdziałania zjawisku przemocy domowej oraz pomocy osobom uwikłanym w przemoc domową.

8.2. Cele szczegółowe i wskaźniki działań

Tabela 31. Cele szczegółowe i wskaźniki działań

Cel I: Zintensyfikowanie działań profilaktycznych i informacyjnych w celu podniesienia poziomu wiedzy i świadomości społecznej na temat problemu przemocy domowej			
Kierunek I: Poprawa jakości oddziaływań profilaktycznych			
Zadania	Wskaźniki realizacji	Harmonogram	Realizatorzy
Diagnoza zjawiska przemocy domowej	-Liczba opracowanych diagnoz	III-IX 2029	Urząd Miejski w Białymstoku Departament Spraw Społecznych (UM DSP), Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Białymstoku (MOPR), Policja, Sąd Rejonowy w Białymstoku, Prokuratura Rejonowa w Białymstoku, organizacje pozarządowe
Opracowanie i wdrożenie programów służących działaniom profilaktycznym (m.in. „Szkoła dla Rodziców”, „Trening Zastępowania Agresji”, „Trening Umiejętności	-Liczba zrealizowanych programów profilaktycznych. -Liczba uczestników programów	01.01-30.06 każdego roku realizacji programu 01.09-31.12	UM DSP, Departament Edukacji, MOPR, organizacje pozarządowe

Spółecznych”) mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową.		każdego roku realizacji programu	
Prowadzenie poradnictwa, w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych, alternatywnych wobec stosowania przemocy metod i kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą domową.	-Liczba placówek prowadzących poradnictwo w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej. -Liczba osób, którym udzielono porady	01.01-31.12 każdego roku realizacji programu	MOPR, Poradnie psychologiczno-pedagogiczne w Białymstoku, organizacje pozarządowe
Kierunek II: Podniesienie poziomu wiedzy i świadomości społecznej w zakresie przyczyn, skutków i reagowania na przemoc domową, w tym przemocy ekonomicznej i cyberprzemocy			
Zadania	Wskaźniki realizacji	Harmonogram	Realizatorzy
Prowadzenie lokalnych kampanii społecznych, które: - obalają mity i stereotypy na temat przemocy domowej, usprawiedliwiają jej stosowanie, - opisują mechanizmy przemocy domowej oraz jednoznacznie wskazują na ich społeczną szkodliwość i społeczno-kulturowe uwarunkowania, - promują metody wychowawcze bez użycia przemocy i informują o zakazie stosowania kar cielesnych wobec małoletnich przez osoby wykonujące władzę rodzicielską oraz sprawujące opiekę lub pieczę, - promują działania służące przeciwdziałaniu przemocy domowej, w tym ochronę i pomoc dla osób doznających przemocy oraz interwencję wobec osób stosujących przemoc.	-Liczba kampanii społecznych realizowanych w danym roku.	01.01-31.12 każdego roku realizacji programu	UM DSP, Departament Edukacji, MOPR, jednostki organizacyjne pomocy społecznej, Policja, organizacje pozarządowe.
Edukacja dzieci i młodzieży w zakresie przeciwdziałania	- Liczba zajęć wychowawczych i zajęć	01.01-30.06	Departament Edukacji, MOPR, placówki

przemocy domowej, w tym: rozwijanie umiejętności samokontroli, sposobów radzenia sobie ze stresem i agresją, nauka konstruktywnego rozwiązywania problemów, odpowiedniej komunikacji interpersonalnej i kreowania właściwych postaw wobec rodziny i najbliższego otoczenia, profilaktyka zachowań ryzykownych.	informacyjno-edukacyjnych w szkołach. - Liczba osób, które uczestniczyły w zajęciach.	każdego roku realizacji programu 01.09-31.12 każdego roku realizacji programu	oświatowe, organizacje pozarządowe
Upowszechnianie informacji w zakresie możliwości i form uzyskania m.in. pomocy: medycznej, psychologicznej, prawnej, socjalnej, zawodowej i rodzinnej.	- Liczba opracowanych i rozpowszechnionych materiałów informacyjnych.	01.01-31.12 każdego roku realizacji programu	UM DSP, Departament Edukacji, MOPR, Policja, Organizacje pozarządowe.
Cel II: Zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób doznających przemocy domowej			
Kierunek I: Rozwój lokalnych podmiotów udzielających pomocy osobom doznającym przemocy domowej			
Zadania	Wskaźniki realizacji	Harmonogram	Realizatorzy
Zapewnienie warunków do dalszej pracy i funkcjonowania Zespołu Interdyscyplinarnego w Mieście Białystok.	-Liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego w Mieście Białystok (ZI). - Liczba podjętych uchwał przez ZI. -Liczba prowadzonych procedur NK. -Liczba utworzonych grup diagnostyczno-pomocowych (d-p). -Liczba funkcjonujących grup d-p. -Liczba funkcjonujących grup d-p w rozszerzonym składzie. -Liczba posiedzeń grup d-p powołanych do indywidualnych przypadków. -Liczba osób/rodzin objętych pomocą grup d-p. -Liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta – C”.	01.01-31.12 każdego roku realizacji programu	MOPR
Rozwój oferty placówek zapewniających pomoc dla osób doznających przemocy domowej oraz zapewnienie pomocy w formie poradnictwa	- Liczba placówek pomocowych. - Liczba osób doznających przemocy, które skorzystały z oferty pomocy placówek.	01.01-31.12 każdego roku realizacji programu	MOPR, UM DSP, organizacje pozarządowe.

psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego.	- Liczba osób objętych pomocą w formie poradnictwa. - Liczba udzielonych porad.		
Kierunek II: Udzielanie efektywnej pomocy i wsparcia osobom doznającym przemocy domowej			
Zadania	Wskaźniki realizacji	Harmonogram	Realizatorzy
Zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej miejsc w hostelu Ośrodka Interwencji Kryzysowej.	- Liczba miejsc w Ośrodku Interwencji Kryzysowej. - Liczba osób doznających przemocy domowej, które skorzystały z hostelu w Ośrodku Interwencji Kryzysowej.	01.01-31.12 każdego roku realizacji programu	MOPR - Ośrodek Interwencji Kryzysowej
Prowadzenie mieszkań interwencyjnych dla rodzin z dziećmi doznających przemocy domowej.	- Liczba miejsc - Liczba osób, które skorzystały z mieszkań. - Liczba rodzin z dziećmi, które skorzystały z mieszkań.	01.01-31.12 każdego roku realizacji programu	UM DSP, organizacje pozarządowe
Zapewnienie dostępności do lokalnych telefonów, interwencyjnych lub informacyjnych dla osób doznających przemocy domowej.	- Liczba lokalnych telefonów. - Czas dostępności telefonu. - Liczba przeprowadzonych rozmów.	01.01-31.12 każdego roku realizacji programu	MOPR - Ośrodek Interwencji Kryzysowej
Zapewnianie ochrony dzieciom w trybie art. 12a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej.	- Liczba dzieci, którym zapewniono ochronę w razie zagrożenia życia lub zdrowia w związku z przemocą domową, w tym: - Liczba dzieci umieszczonych u innej, niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej, w rozumieniu art. 115 § 11 k.k. - Liczba dzieci umieszczonych w rodzinie zastępczej. - Liczba dzieci umieszczonych w placówce opiekuńczo – wychowawczej. - Liczba złożonych zażaleń. - Liczba zażaleń rozpatrzonych pozytywnie.	01.01-31.12 każdego roku realizacji programu	MOPR
Opracowanie i realizacja programów terapeutycznych i pomocy psychologicznej dla osób doznających przemocy domowej	-Liczba programów terapeutycznych dla osób doznających przemocy domowej, - Liczba uczestniczących w programie terapeutycznym osób doznających przemocy domowej.	01.01-31.12 każdego roku realizacji programu	MOPR, organizacje pozarządowe

	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba osób, które ukończyły programy terapeutyczne. - Liczba grup terapeutycznych. - Liczba grup wsparcia. - Liczba grup samopomocowych. 		
Praca socjalna świadczona na rzecz rodzin uwikłanych w problem przemocy	- Liczba rodzin objętych pracą socjalną w związku z problemem przemocy domowej.	01.01-31.12 każdego roku realizacji programu	MOPR
Kierunek III: Monitoring skuteczności działań pomocowych			
Zadania	Wskaźniki realizacji	Harmonogram	Realizatorzy
Badanie skuteczności pomocy udzielanej rodzinom dotkniętym przemocą.	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” z uwagi na ustanie przemocy domowej. - Liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” z uwagi na brak zasadności podejmowania działań. - Liczba ponownie uruchomionych procedur. 	01.01-31.12 każdego roku realizacji programu	MOPR
Prowadzenie monitoringu po zakończeniu procedury „Niebieskie Karty”	- Liczba osób, wobec których podjęto działania monitorujące po zakończeniu procedury „Niebieskie Karty”	01.01-31.12 każdego roku realizacji programu	MOPR
Cel III: Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc domową			
Kierunek I: Podejmowanie interwencji przez właściwe służby na przypadki stosowania przemocy domowej			
Zadania	Wskaźniki realizacji	Harmonogram	Realizatorzy
Realizacja procedury „Niebieskie Karty” .	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta - A” przez przedstawicieli poszczególnych podmiotów. - Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty”. - Liczba realizowanych procedur. - Liczba wszczętych procedur w danym roku. - Liczba osób stosujących przemoc domową objętych procedurą „Niebieskie Karty”. 	01.01-31.12 każdego roku realizacji programu	MOPR

	- Liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta - D”.		
Realizacja procedur karnych, środków karnych i probacyjnych wobec osób stosujących przemoc domową oraz o popełnienie czynów zabronionych w związku z przemocą domową.	<p>- Liczba wszczętych postępowań przygotowawczych w sprawach związanych z przemocą domową.</p> <p>-Liczba odmów wszczęcia postępowań przygotowawczych w sprawach związanych z przemocą domową.</p> <p>-Liczba zakończonych postępowań w sprawach związanych z przemocą domową poprzez sporządzenie aktu oskarżenia.</p> <p>-Liczba zakończonych postępowań w sprawach związanych z przemocą domową poprzez umorzenie postępowania.</p> <p>-Liczba osób stosujących przemoc domową zobowiązanych do opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i zakazu zbliżania.</p> <p>-Liczba osób stosujących przemoc domową, w stosunku do których orzeczono zakaz zbliżania, kontaktowania się z osobą doznającą przemocy.</p> <p>-Liczba osób stosujących przemoc domową wobec których wydano zakaz wstępu na teren szkoły, placówki oświatowej, opiekuńczej lub artystycznej, obiektu sportowego lub miejsca pracy i przebywania na tym terenie.</p> <p>-Liczba zatrzymanych osób stosujących przemoc domową.</p> <p>-Liczba osób stosujących przemoc domową umieszczonych w policyjnym pomieszczeniu dla osób zatrzymanych do wytrzeźwienia.</p>	01.01-31.12 każdego roku realizacji programu	Prokuratura Rejonowa w Białymstoku, Sąd Rejonowy w Białymstoku, Policja, Żandarmeria Wojskowa
Prowadzenie działań wobec osób stosujących przemoc domową nadużywających alkoholu, w tym	-Liczba wniosków skierowanych do MKRPA w celu zobowiązania do leczenia uzależnienia.	01.01-31.12 każdego roku realizacji programu	MKRPA w Białymstoku, Sąd Rejonowy w Białymstoku

<p>motywowanie do ograniczenia spożywania alkoholu lub do podjęcia leczenia odwykowego, kierowanie na badania specjalistyczne pod kątem uzależnienia oraz zobowiązania do leczenia odwykowego.</p>	<p>-Liczba skierowanych wniosków do Sądu. -Liczba osób zobowiązanych wyrokiem Sądu do podjęcia leczenia uzależnienia</p>		
--	--	--	--

Kierunek II: Tworzenie i rozszerzanie ofert oddziaływań wobec osób stosujących przemoc domową, realizowanych przez instytucje rządowe i samorządowe, a także podmioty oraz organizacje pozarządowe, a także wypracowanie zasad współpracy pomiędzy tymi instytucjami i podmiotami oraz organizacjami pozarządowymi

Zadania	Wskaźniki realizacji	Harmonogram	Realizatorzy
<p>Ewidencjonowanie instytucji samorządowych, podmiotów oraz organizacji pozarządowych, które realizują oferty dla osób stosujących przemoc domową, w szczególności realizujących programy korekcyjno-edukacyjne.</p>	<p>- Liczba opracowanych informatorów zawierających dane teleadresowe podmiotów oraz organizacji pozarządowych, a także zakres realizowanych przez nie oddziaływań w szczególności korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc</p>	<p>01.01-31.12 każdego roku realizacji programu</p>	<p>UM DSP</p>
<p>Przesyłanie zaktualizowanych informatorów zawierających dane teleadresowe podmiotów oraz organizacji pozarządowych, a także zakres realizowanych przez nie oddziaływań w szczególności korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc domową Prezesowi Sądu Rejonowego w Białymstoku, Prokuratorom Rejonowym w Białymstoku, Komendantowi Miejskiemu Policji w Białymstoku, Komendantowi Żandarmerii Wojskowej w Białymstoku.</p>	<p>Liczba przekazanych informatorów dla poszczególnych podmiotów.</p>	<p>dwa razy w roku do dnia 30 stycznia i do dnia 31 lipca każdego roku realizacji programu</p>	<p>UM DSP</p>

Kierunek III: Realizowanie wobec osób stosujących przemoc domową programów korekcyjno-edukacyjnych zmierzających do zaprzestania przemocy domowej

Zadania	Wskaźniki realizacji	Harmonogram	Realizatorzy
---------	----------------------	-------------	--------------

Opracowanie i realizacja programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową w warunkach wolnościowych i w jednostkach penitencjarnych.	-Liczba edycji programów korekcyjno-edukacyjnych. -Liczba podmiotów realizujących programy korekcyjno-edukacyjne	opracowanie – I kwartał każdego roku realizacji programu realizacja-01.01-30.06 każdego roku realizacji programu 01.09-31.12 każdego roku realizacji programu	MOPR Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Białymstoku, organizacje pozarządowe
Monitorowanie udziału osób stosujących przemoc domową w programach korekcyjno-edukacyjnych.	-Liczba osób przystępujących do uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych. -Liczba osób zobowiązanych przez Sąd do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym. -Liczba osób, które ukończyły programy korekcyjno-edukacyjne, w tym zobowiązane przez Sąd. - Liczba zawiadomień o podejrzeniu wykroczenia z art. 66c k.w.	01.01-31.12 każdego roku realizacji programu	MOPR Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Białymstoku, organizacje pozarządowe.
Kierunek IV: Realizowanie programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową zmierzających do zmiany wzorców zachowań			
Zadania	Wskaźniki realizacji	Harmonogram	Realizatorzy
Opracowanie i realizacja programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową	-Liczba edycji programów psychologiczno-terapeutycznych -Liczba podmiotów realizujących programy psychologiczno-terapeutycznych.	opracowanie – I kwartał każdego roku realizacji programu realizacja-01.01-30.06 każdego roku realizacji programu 01.09-31.12 każdego roku realizacji programu	MOPR Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Białymstoku, organizacje pozarządowe
Monitorowanie udziału osób stosujących przemoc domową w programach psychologiczno-terapeutycznych.	-Liczba osób przystępujących do uczestnictwa w programach psychologiczno-terapeutycznych. -Liczba osób zobowiązanych przez Sąd	01.01-31.12 każdego roku realizacji programu	MOPR Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Białymstoku, organizacje pozarządowe.

	<p>do uczestnictwa w programie psychologiczno-terapeutycznym.</p> <p>-Liczba osób, które ukończyły programy psychologiczno-terapeutyczne, w tym zobowiązane przez Sąd.</p> <p>- Liczba zawiadomień o podejrzeniu wykroczenia z art. 66c k.w.</p>		
<p>Cel IV: Usprawnienie lokalnego systemu współpracy instytucji i podmiotów oraz doskonalenie kompetencji zawodowych osób w zakresie realizacji zadań związanych z przeciwdziałaniem przemocy domowej</p>			
<p>Kierunek I: Wzmocnienie kompetencji zawodowych oraz przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej</p>			
Zadania	Wskaźniki realizacji	Harmonogram	Realizatorzy
<p>Umożliwienie podnoszenia kompetencji zawodowych poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> - organizowanie warsztatów i szkoleń, - gromadzenie i udostępnianie fachowych publikacji dot. przemocy domowej, - zapewnienie dostępu do superwizji zawodowej 	<ul style="list-style-type: none"> -Liczba uczestników szkoleń. -Liczba zorganizowanych form podnoszenia kompetencji 	01.01-31.12 każdego roku realizacji programu	MOPR, organizacje pozarządowe, placówki oświatowe, Policja.
<p>Zapewnienie systemu wsparcia dla osób pracujących bezpośrednio z osobami doznającymi przemocy domowej i z osobami stosującymi przemoc (m.in. superwizje, coaching, doradztwo, grupy wsparcia, konsultacje psychologiczne).</p>	<ul style="list-style-type: none"> -Liczba osób poddanych różnym formom poradnictwa, wsparcia psychologicznego, superwizji. 	01.01-31.12 każdego roku realizacji programu	MOPR, organizacje pozarządowe, Policja, placówki oświatowe.
<p>Kierunek II: Usprawnianie i poszerzenie współpracy podmiotów działających w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej</p>			
Zadania	Wskaźniki realizacji	Harmonogram	Realizatorzy
<p>Wypracowanie zasad współpracy w działaniach interwencji kryzysowej i polityki przeciwdziałania przemocy w szczególności poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> - organizowanie interdyscyplinarnych spotkań, konferencji lub szkoleń z udziałem przedstawicieli poszczególnych służb 	<ul style="list-style-type: none"> -Liczba podjętych działań - Liczba zaangażowanych podmiotów. 	01.01-31.12 każdego roku realizacji programu	MOPR, Zespół Interdyscyplinarny, Policja, MKRPA, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe, Sąd Rejonowy w Białymstoku.

- praktykowanie wymiany doświadczeń pomiędzy instytucjami, - usprawnienie przepływu informacji między instytucjami			
---	--	--	--

Rozdział 9. Przewidywane efekty realizacji Programu

- Wzrost społecznej wrażliwości mieszkańców i zaangażowania w działania mające na celu przeciwdziałanie przemocy domowej,
- Zwiększenie zaangażowania społeczności w sprawy przeciwdziałania przemocy,
- Zwiększenie poziomu wiedzy mieszkańców na temat form, występowania, identyfikowania i prawidłowego reagowania na przemoc domową, w tym wzrost poziomu wiedzy dzieci i młodzieży na temat zjawiska przemocy domowej oraz wzrost wiedzy rodziców w zakresie najlepszych dla rozwoju dziecka metod wychowawczych.
- Upowszechnienie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej na terenie Miasta Białystok,
- Redukcja liczby występujących przypadków przemocy domowej oraz zapobieganie eskalacji przemocy w danej rodzinie,
- Poprawa funkcjonowania i kondycji rodzin zamieszkujących Miasto,
- Usprawnienie systemu pomocy osobom uwięzonym w przemoc domową, w tym zwiększenie dostępności do specjalistycznej pomocy osobom i rodzinom doświadczającym przemocy,
- Podniesienie jakości świadczonych usług w zakresie pomocy dla osób uwięzonych w przemoc domową,
- Dalsza profesjonalizacja osób pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej,
- Zintensyfikowanie i usprawnienie współpracy służb, instytucji i organizacji pracujących ze środowiskiem osób uwięzonych w przemoc domową.

Rozdział 10. Realizatorzy Programu

- Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Białymstoku,
- Urząd Miejski w Białymstoku,
- Sąd Rejonowy w Białymstoku,
- Prokuratura Rejonowa w Białymstoku,
- Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Białymstoku,
- organizacje pozarządowe,
- Policja,
- Żandarmeria Wojskowa,
- jednostki systemu oświaty,
- Zespół Interdyscyplinarny w Mieście Białystok.

Rozdział 11. Harmonogram realizacji

Program realizowany będzie na terenie Białegostoku w latach 2025-2030.

Wdrażanie programu rozpocznie się po jego uchwaleniu, a działania zaplanowane do realizacji w ramach Programu będą wdrażane w formie ciągłej.

Rozdział 12. Monitorowanie realizacji Programu oraz sprawozdawczość

Monitorowanie realizacji Programu odbywać się będzie poprzez analizę sprawozdań dokonywaną w oparciu o wskaźniki działań.

Sprawozdanie z realizacji Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Białymstoku na lata 2025-2030 Prezydent Miasta Białegostoku przedkłada Radzie Miasta w terminie do dnia 30 czerwca roku następującego po roku, którego raport dotyczy.

Rozdział 13. Źródła finansowania

Środki finansowe przeznaczone na wdrożenie celów niniejszego Programu będą pochodziły:

- ze środków własnych Miasta,
- z dotacji z budżetu Państwa,
- z pozostałych źródeł.

Rozdział 14. Potencjalne zagrożenia dla wykonania celów Programu

- Występowanie utrwalonych w świadomości społecznej negatywnych wzorców zachowań, w tym zjawisko dziedziczenia przemocy i niedostrzeganie problemu,
- Stereotypowe wyobrażenia o osobach uwikłanych w problem przemocy domowej, jako rodzin z marginesu społecznego,
- Brak prowadzenia konsekwentnych działań wobec osób stosujących przemoc domową oraz przewlekłość postępowań przed organami wymiaru sprawiedliwości, co potęguje poczucie bezkarności u osób stosujących przemoc,
- Ukrywanie przez rodzinę i bliskich przypadków występowania przemocy i niechęć do zgłaszania problemu powołanym służbom,
- Bezradność rodziców w sprawach opiekuńczo-wychowawczych,
- Erozja wartości rodzinnych i autorytetów,
- Nadużywanie substancji psychoaktywnych.

Spis wykresów i tabel

Wykres 1. Płeć ankietowanych

Wykres 2. Wiek ankietowanych

Wykres 3. Styl wychowania w rodzinach badanych

Wykres 4. Największe problemy w rodzinach pochodzenia

Wykres 5. Doświadczenie przemocy wśród ankietowanych

Wykres 6. Korzystanie z pomocy w związku z doświadczaniem przemocy w najbliższym otoczeniu

Wykres 7. Osoby/instytucje do których badani zwracali się o pomoc w związku z doświadczaniem przemocy

Wykres 8. Inicjowanie agresji/przemocy przez respondentów w ciągu ostatnich 3 lat

Tabela 1. Wybrane wskaźniki demograficzne Białegostoku w latach 2019-2023

Tabela 2. Ludność Białegostoku w latach 2019-2023

Tabela 3. Struktura płci i wieku ludności Białegostoku

Tabela 4. Liczba osób zameldowanych w Białymstoku w latach 2019-2023

Tabela 5. Ruch naturalny w Białymstoku w latach 2019-2023

Tabela 6. Saldo migracji na pobyt stały w Białymstoku w latach 2019-2023

Tabela 7. Wybrane dane o aktach stanu cywilnego w latach 2019-2023

Tabela 8. Dane o Zespole Interdyscyplinarnym i Grupach diagnostyczno-pomocowych w Białymstoku w latach 2021-2023

Tabela 9. Liczba osób, którym udzielono porady w latach 2021-2023

Tabela 10. Formularze „Niebieska Karta – A” w latach 2021-2023

Tabela 11. Działania informacyjne prowadzone przez MOPR w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w 2023 r.

Tabela 12. Liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta – D” w latach 2021-2023

Tabela 13. Programy korekcyjno-edukacyjne i psychologiczno- terapeutyczne, programy wspierające i ich uczestnicy w latach 2021-2023

Tabela 14. Liczba osób korzystających z różnorodnych form wsparcia (poradnictwo medyczne, psychologiczne, prawne, socjalne, zawodowe i rodzinne) w latach 2021-2023

Tabela 15. Liczba osób korzystających ze wsparcia Punktu informacyjno-konsultacyjnego w latach 2021-2023

Tabela 16. Liczba formularzy „Niebieska Karta - A” wypełnionych przez przedstawicieli poszczególnych podmiotów w latach 2021-2023 na terenie Białegostoku

Tabela 17. Wybrane przestępstwa przeciwko rodzinie i opiece na terenie Białegostoku

Tabela 18. Zdarzenia związane z przemocą domową na terenie Białegostoku

Tabela 19. Informacje z Sądu Rejonowego w Białymstoku w zakresie prowadzonych postępowań z art. 207 kk w latach 2021 – 2023

Tabela 20. Dobór próby ze względu na warstwy wiekowe i płeć

- Tabela 21. Rozkład próby badawczej ze względu na płeć
- Tabela 22. Rozkład próby badawczej ze względu na wiek
- Tabela 23. Styl wychowania w rodzinach badanych
- Tabela 24. Problemy badanych doświadczane w środowisku rodzinnym
- Tabela 25. Doświadczenie przemocy przez badanych
- Tabela 26. Rodzaje przemocy doświadczanej przez respondentów
- Tabela 27. Korzystanie z pomocy w związku z doświadczaniem przemocy w najbliższym otoczeniu
- Tabela 28. Osoby/instytucje, do których badani zwracali się o pomoc w związku z doświadczaną przemocą w najbliższym otoczeniu
- Tabela 29. Inicjowanie agresji/przemocy przez respondentów w ciągu ostatnich 3 lat
- Tabela 30. Analiza SWOT
- Tabela 31. Cele szczegółowe i wskaźniki działań

Uzasadnienie

Podstawą do przyjęcia uchwały w sprawie przyjęcia Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Białymstoku na lata 2025–2030 jest art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. 2024 r. poz. 1673), zgodnie z którym do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej.

Nowelizacją ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej ustanowiono m.in. Rządowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024–2030. W konsekwencji nastąpiła konieczność zapewnienia spójności Gminnych Programów Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej z nowym Programem Rządowym. Mając na uwadze powyższe został opracowany Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Białymstoku na lata 2025–2030.

Program stanowi narzędzie do efektywnego przeciwdziałania przemocy domowej oraz zmniejszenia jej negatywnych następstw w życiu społecznym i rodzinnym, a także stworzenia jednolitego, profesjonalnego systemu interwencji i wsparcia dla osób zagrożonych bądź uwikłanych w przemoc domową. Program zawiera m.in. charakterystykę przemocy domowej jako zjawiska społecznego, diagnozę zjawiska przemocy domowej na terenie Miasta Białystok, wykaz celów, kierunki i wskaźniki działań Programu, jego adresatów oraz określa podstawy prawne podejmowanych działań. Podstawę Programu stanowi diagnoza zjawiska przemocy w Białymstoku.

Obowiązujący na terenie Miasta Białegostoku Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021–2025, przyjęty Uchwałą Nr XXXII/482/20 Rady Miasta Białystok z dnia 23 listopada 2020 r., zmieniony Uchwałą Nr LXIX/950/23 z dnia 27 marca 2023 r. nie jest spójny z obowiązującymi aktualnie przepisami oraz nie zawiera aktualnej diagnozy zjawiska przemocy w Białymstoku, w związku z tym należy dokonać utraty mocy ww. uchwały.

Biorąc pod uwagę powyższe, podjęcie uchwały przez Radę Miasta Białystok w sprawie przyjęcia ww. Programu jest uzasadnione.